

Eksamen

24.05.2013

REA3012 Kjemi 2
Del 1 og Del 2

Eksamensinformasjon

Eksamenstid	<p>Eksamen består av del 1 og del 2. Oppgåvene for del 1 og del 2 er stifta saman og skal delast ut samtidig når eksamen startar.</p> <p>Svaret for del 1 skal leverast inn etter 2 timar – ikkje før. Svaret for del 2 skal leverast inn innan 5 timar.</p> <p>Du kan begynne å løyse oppgåvene i del 2 når som helst, men du kan ikkje bruke hjelpemiddel før etter 2 timar – etter at du har levert svaret for del 1.</p>
Hjelpemiddel	<p>Del 1: Skrivesaker, passar, linjal med centimetermål og vinkelmålar er tillatne.</p> <p>Del 2: Alle hjelpemiddel er tillatne, bortsett frå Internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon.</p>
Vedlegg som er stifta til oppgåva	<p>1 Tabeller og formler i kjemi – REA3012 Kjemi 2 (versjon 13.01.2013) kan brukast både på del 1 og del 2 av eksamen (19 sider).</p> <p>2 Eige svarskjema for oppgåve 1</p>
Vedlegg som skal leverast inn	Vedlegg 2: Eige svarskjema for oppgåve 1
Svarark	<p>Skriv svaret for oppgåve 1 på eige svarskjema i vedlegg 2. Svarskjemaet er heilt bakarst i oppgåvesettet, og skal rivast laus og leverast inn.</p> <p>(Du skal altså <i>ikkje</i> levere inn sjølve eksamensoppgåva med oppgåveteksten.)</p> <p>Skriv svaret for alle dei andre oppgåvene på vanlege svarark.</p>
Bruk av kjelder	<p>Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal dei alltid førast opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei.</p> <p>Du skal føre opp forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Dersom du bruker utskrift eller sitat frå Internett, skal du føre opp nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.</p>
Informasjon om oppgåvene	<p>Du skal svare på alle oppgåvene, dvs. at ingen av oppgåvene er valfrie.</p> <p>Oppgåve 1 har fleirvalsoppgåver med fire svaralternativ: A, B, C og D. Det er berre <i>eitt</i> riktig svaralternativ på kvar fleirvalsoppgåve.</p> <p>Du blir ikkje trekt for feil svar. Dersom du er i tvil, bør du derfor skrive det svaret du meiner er mest korrekt. Du kan berre svare med <i>eitt</i> svaralternativ.</p>

	<p><i>Eksempel</i></p> <p>Denne sambindinga vil addere brom:</p> <p>A. benzen B. sykloheksen C. propan-2-ol D. etyletanat</p> <p>Dersom du meiner at svar B er korrekt, skriv du "B" på svarskjemaet i vedlegg 2.</p>
Vurdering	<p>Ved vurderinga tel del 1 omtrent 40 % og del 2 omtrent 60 %.</p> <p>Sjå eksamensrettleiinga med kjenneteikn på måloppnåing til sentralt gitt skriftleg eksamen.</p>

DEL 1

Oppgave 1 – Fleirvalsoppgåver

Skriv svara på oppgave 1 på eige svarskjema i vedlegg 2.
(Du skal altså *ikkje* levere inn sjølve eksamensoppgåva med oppgåveteksten.)

a) OKSIDASJONSTAL

Kva er oksidasjonstalet til klor i kaliumklorat, KClO_3 ?

- A. +III
- B. +IV
- C. +V
- D. +VI

b) FORBRENNINGSREAKSJON

Kva for eit av alternativa under viser ei riktig balansert reaksjonslikning for fullstendig forbrenning av ei organisk sambinding?

- A. $\text{CH}_4 + \text{O}_2 \rightarrow \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$
- B. $2\text{C}_2\text{H}_2 + 3\text{O}_2 \rightarrow 4\text{CO} + 2\text{H}_2\text{O}$
- C. $\text{C}_3\text{H}_6 + 9\text{O}_2 \rightarrow 3\text{CO}_2 + 6\text{H}_2\text{O}$
- D. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH} + 3\text{O}_2 \rightarrow 2\text{CO}_2 + 3\text{H}_2\text{O}$

c) FORBRENNING I KJEMI

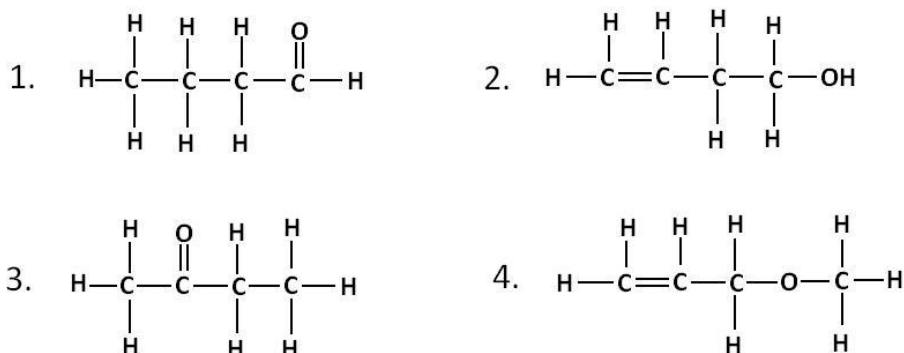
Kva er den mest korrekte definisjonen på forbrenning i kjemi?

- A. Ein forbrenningsreaksjon er ein eksoterm reaksjon.
- B. Ein forbrenningsreaksjon er ein reaksjon der eit av produkta er karbondioksid.
- C. Ein forbrenningsreaksjon er ein eksoterm redoksreaksjon der oksygen er ein av reaktantane.
- D. Ein forbrenningsreaksjon er ein reaksjon mellom eit organisk stoff og oksygen.

d) ORGANISKE PÅVISINGSREAKSJONAR

Du har eit ukjent stoff med kjemisk formel C_4H_8O . Stoffet reagerer med kromsyreagens og 2,4-dinitrofenylhydrazin.

Kva for ein av strukturformlane i figur 1 stemmer med desse opplysningane?

Figur 1

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

e) MASSESPEKTROMETRI

Kva for ein av desse toppane vil finnast i MS-spekteret til butan?

- A. $m/z = 50$ u
- B. $m/z = 43$ u
- C. $m/z = 36$ u
- D. $m/z = 21$ u

f) UORGANISK ANALYSE

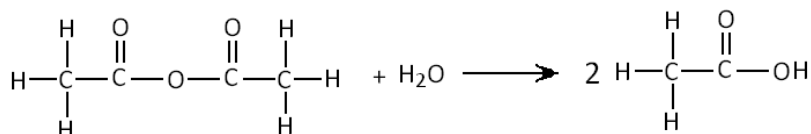
Du har eit grønfarga salt som du trur inneheld nikkellion.

Kva for reagens bør du tilsetje for å undersøkje om saltet inneheld nikkellion?

- A. Dimetylglyoksimløysning
- B. 2,4-dinitrofenylhydrazinløysning
- C. Stivelsesløysning
- D. HCl-løysning

g) UTBYTTE I EIN ORGANISK REAKSJON

Eddiksyreanhydrid hydrolyserer i vatn slik figur 2 viser.

Figur 2

Når 1 mol eddiksyreanhydrid (102 g) hydrolyserer i vatn, blir det danna 1,9 mol (114 g) eddiksyre.

Kva er riktig berekning av utbyttet i denne reaksjonen? (Nemningar er utelatne i reknestykka.)

A. $\frac{1,9}{1,0} \times 100 \% = 190 \%$

B. $\frac{102}{114} \times 100 \% = 89,4 \%$

C. $\frac{1,9}{2 \times 1,0} \times 100 \% = 95 \%$

D. $\frac{1,9 \times 102}{2 \times 114} \times 100 \% = 85 \%$

h) BUFFER

Du skal bruke ei ammoniakkløysning til å lage ei bufferløysning.

Kva sambinding må du tilsetje ammoniakkløysninga for at det skal bli ein buffer?

- A. NaCl
- B. NaOH
- C. CH₃NH₂
- D. NH₄Cl

i) ORGANISKE REAKSJONAR

Kva for ein av desse sambindingane kan gje produkt som er kirale, har spegelbiletisomeri, ved addisjon av HBr?

- A. Sykloheksen
- B. But-1-en
- C. Propen
- D. Eten

j) ORGANISK ANALYSE, NMR-SPEKTER

Kva for sambinding eller sambindingar av I, II og III viser tre ulike H-omgivnader i ^1H -NMR-spekteret?

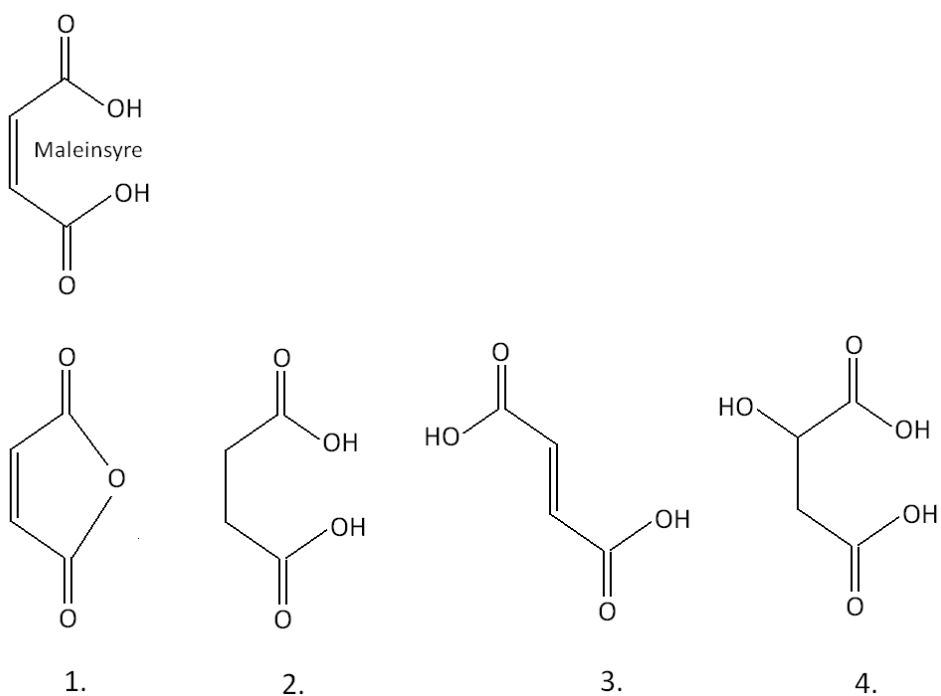
- I $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CHO}$
- II $(\text{CH}_3)_3\text{CCl}$
- III $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{COOH}$

- A. Berre I
- B. Berre II
- C. Berre I og III
- D. Alle tre, I, II og III

k) ORGANISKE REAKSJONAR

Figur 3 viser fire produkt som kan bli danna ved reaksjonar med maleinsyre.

Kva for eit av desse produkta vert danna ved addisjon av vatn?

Figur 3

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

l) REDOKSREAKSJONAR

Kva for ein av desse reagensane kan ikkje fungere som eit oksidasjonsmiddel?

- A. $\text{I}^-(\text{aq})$
- B. $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}(\text{aq})$
- C. $\text{NO}_3^-(\text{aq})$
- D. $\text{S}(\text{s})$

m) BIOKJEMI

Kva for ei av dei kjemiske struktureiningane i figur 4 er del av alle enzym?

Figur 4

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

n) REDOKSREAKSJONAR

Kva for ein av reaksjonane under er ein redoksreaksjon?

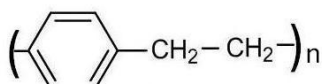
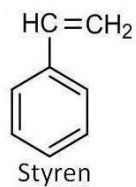
- A. $\text{MnO}_2(\text{s}) + \text{H}_2\text{SO}_3(\text{aq}) \rightarrow \text{MnSO}_4(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$
- B. $2\text{CH}_3\text{OH}(\text{l}) \rightarrow \text{CH}_3\text{OCH}_3(\text{l}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$
- C. $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}(\text{s}) \rightarrow \text{CuSO}_4(\text{s}) + 5\text{H}_2\text{O}(\text{g})$
- D. $\text{NH}_4\text{Cl}(\text{aq}) + \text{NaOH}(\text{aq}) \rightarrow \text{NaCl}(\text{aq}) + \text{NH}_3(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$

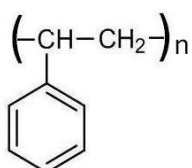
o) MATERIALE

Polystyren blir laga ved at monomeren styren blir polymerisert i ein friradikal reaksjon.

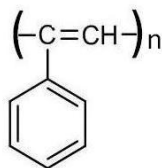
Kva for ein av strukturane i figur 5 viser strukturen til polystyren?

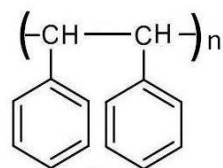
1.

2.

3.

4.

Figur 5

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

p) ORGANISKE REAKSJONAR

Kva for produkt blir danna i reaksjon mellom $\text{CH}_2=\text{CH}_2$ og Br_2 ?

- A. CHBrCHBr
- B. CH_2CHBr
- C. $\text{CH}_2\text{BrCH}_2\text{Br}$
- D. $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{Br}$

q) NÆRINGSMIDDEL

Feittherding er ein prosess der flytande oljar frå planter eller dyr blir overførte til fast stoff. Kva skjer ved herding av feitt?

- A. Oljen blir spalta til frie feittsyrer og glyserol.
- B. Det blir framstilt natriumsalt av dei frie feittsyrene.
- C. Oljen blir kjølt ned til $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- D. Hydrogen blir addert til dobbeltbindingar.

r) UORGANISK ANALYSE

Ein elev skal analysere ei blanding som inneheld to salt. Ho gjer nokre enkle testar:

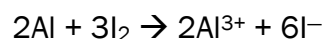
- Prøva løyser seg ikkje i vatn.
- Ved tilsetjing av saltsyre dannar det seg ein fargelaus gass samtidig som alt fast stoff løyser seg.

Kva for salt kan denne blandinga bestå av?

- A. Na_2CO_3 og KNO_3
- B. CaCO_3 og $\text{Ni}(\text{NO}_3)_2$
- C. PbCl_2 og AgNO_3
- D. CuSO_4 og Na_2SO_4

s) ELEKTROKJEMI

Ei elektrokjemisk celle er laga for å utnytte denne totalreaksjonen:

Kva blir standard cellepotensial til denne cella?

- A. $-1,12\text{ V}$
- B. $-2,20\text{ V}$
- C. $+4,94\text{ V}$
- D. $+2,20\text{ V}$

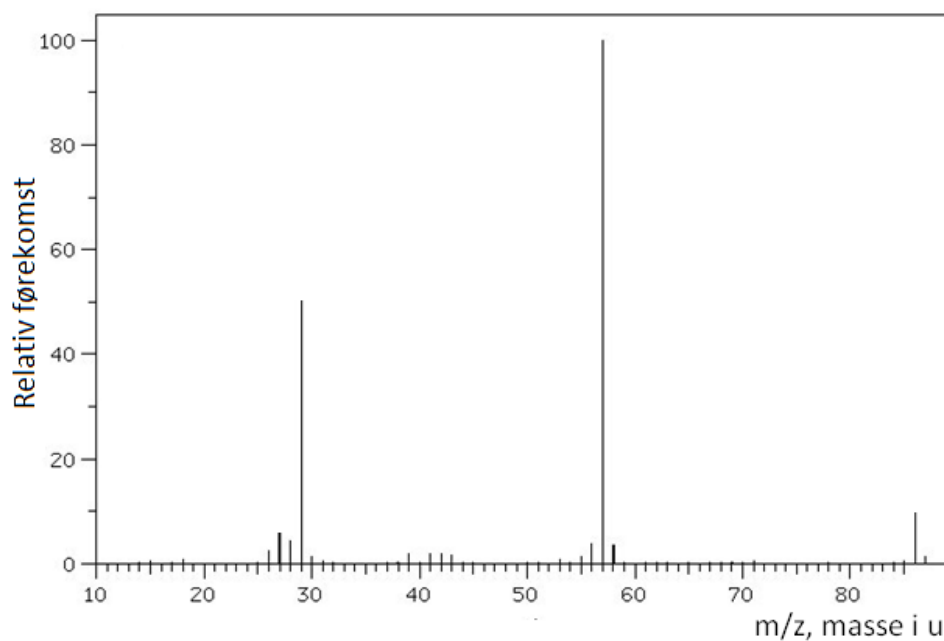
t) MASSESPEKTROMETRI

Typiske fragment av keton i MS er vist i figur 6.

Keton	Fragmenter
$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}_1 - \text{C} - \text{R}_2 \end{array}$	R_1^+
	R_2^+
	$\text{R}_1 - \text{C}=\text{O}^+$
	$\text{R}_2 - \text{C}=\text{O}^+$

Figur 6

Figur 7 viser massespekter til eit stoff med kjemisk formel $\text{C}_5\text{H}_{10}\text{O}$. Kva for sambinding stemmer med spekteret vist i figur 7?

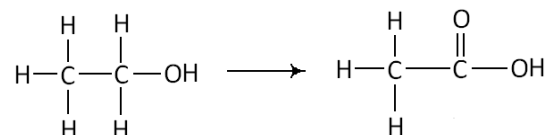
Figur 7

- A. Pentan-3-on
- B. Pentan-2-on
- D. 3-metylbutan-2-on
- C. Syklopentanon

Oppgave 2

a) ORGANISKE REAKSJONAR

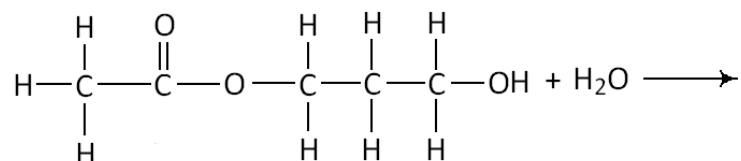
- 1) Forklar kva slags reaksjonstype den ubalanserte reaksjonen i figur 8 viser.

Figur 8

- 2) Bruk strukturformlar og skriv reaksjonslikning for eliminasjon av vatn frå propan-2-ol.
- 3) Reaksjonen som er vist i figur 9, er hydrolyse av ein ester.

Skriv strukturformel på dei to produkta som blir danna i denne reaksjonen.

Figur 9

b) POLYMERAR

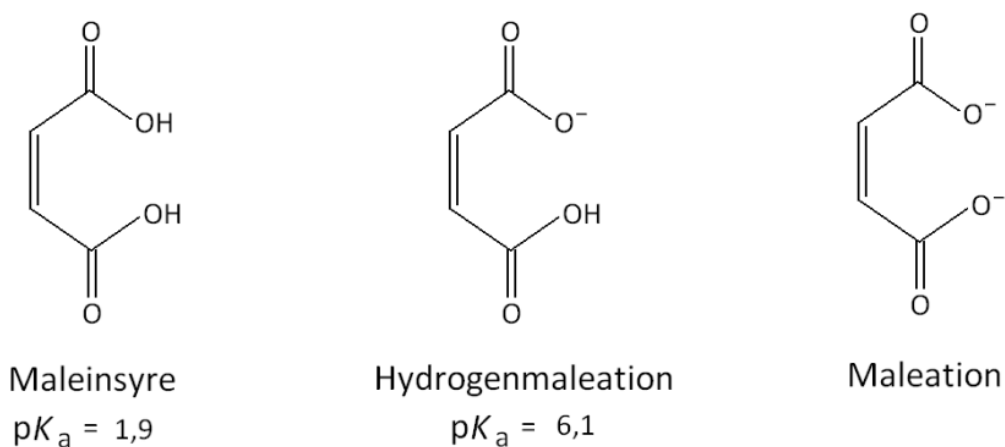
Plastflasker er ofte laga av plasttypen PET (polyetentereftalat). Monomerane i PET er:

benzen-1,4-disyre og etan-1,2-diol

- 1) Teikne strukturformel for begge dei to monomerane.
- 2) Kva slags type reaksjon er danning av polymeren?
- 3) Teikne eit utsnitt av polymeren med 2 repeterande einingar.

c) BUFFERLØYSNING

Figur 10 viser strukturformel til maleinsyre, hydrogenmaleation og maleation.

Figur 10

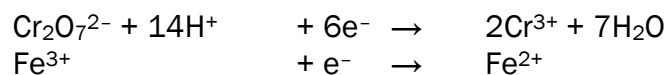
- 1) Du har ei løysning av natriumhydrogenmaleat og dinatriummaleat. Konsentrasjonen av dei to stoffa er like store.

Forklar at denne løysninga er ei bufferløysning.
- 2) Skriv ei reaksjonslikning som viser kva som skjer når du tilset nokre dropar saltsyre, HCl(aq) , til løysninga i c1).
- 3) Til bufferløysninga i c1) tilset du litt fast maleinsyre. Deretter regulerer du pH ved å tilsetje NaOH(s) til pH er 6,1.

Forklar kvifor den nye løysninga har same pH som i c1), men større bufferkapasitet.

d) REDOKSTITRERING

For å finne konsentrasjonen av Fe^{2+} i ei løysning titrerer du med ei surgjord løysning av kaliumdikromat, $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$.

Halvreaksjonane som er involverte i reaksjonen som skjer i titrerkolben, skriv vi slik:

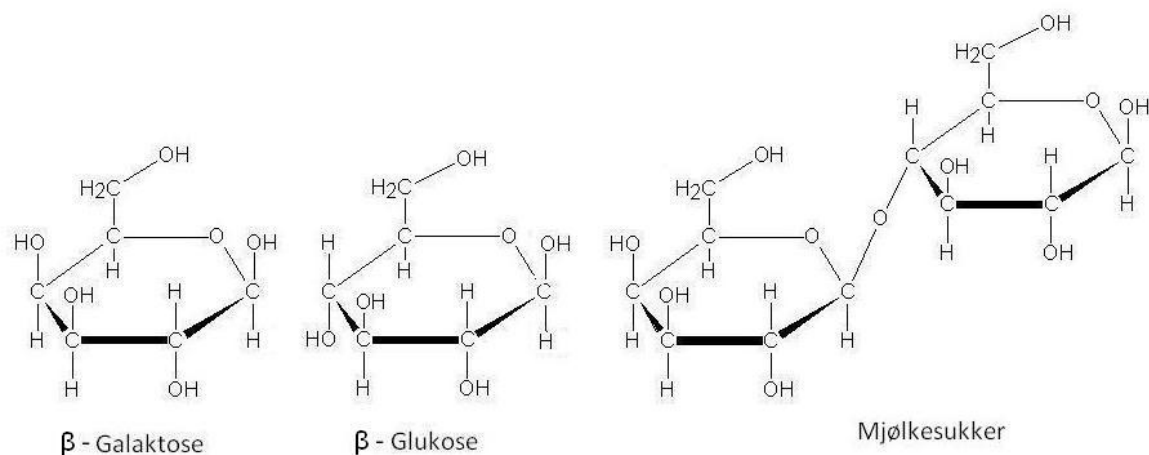
- 1) Sambindingar som inneheld krom i oksidasjonstal +VI, er helsefarlege. Vis at krom har oksidasjonstal +VI i $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$.
- 2) Bruk halvreaksjonane og skriv den balanserte reaksjonslikninga for det som skjer i titrerkolben.
- 3) Du titrerer 30,0 mL prøveløysning med 0,0100 mol/L dikromatløysning. Det går med 25,0 mL dikromatløysning. Vis at $[\text{Fe}^{2+}]$ i prøveløysninga er 0,0500 mol/L.

DEL 2

Oppgave 3

Mjølkk er ein viktig del av kosthaldet i Noreg. Det er fordi mjølk inneheld alle dei viktigaste næringsstoffa.

Mjølkk inneheld karbohydratet mjølkesukker, sjå figur 11. Mjølkesukker er danna av eitt galaktosemolekyl og eitt glukosemolekyl.

Figur 11

- a) Forklar at bindinga mellom dei to monosakkaridmolekyla i mjølkesukker er ei $1 \rightarrow 4$ -binding.

For å finne innhaldet av kalsium (Ca^{2+}) i mjølkk titrerte ei gruppe elevar mjølkk med EDTA.

Slik gjennomførte dei analysen:

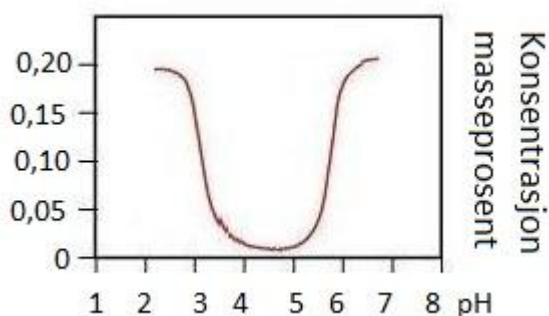
- 25,0 mL mjølkk blei pipettert ut og overført til eit begerglas.
- Til begerglaset tilsette dei ca. 7 mL konsentrert saltsyre, HCl(kons). Da blei kasein og andre stoff felte ut.
- Botnfallet blei filtrert frå. Elevane skylde begerglaset og botnfallet med små porsjonar vatn.
- Skytjevotnet og filtratet blei overførte til ein 100 mL målekolbe.
- Målekolben blei fylt til merket. Denne løysninga er prøveløysninga.
- Elevane pipetterte ut 25,0 mL av prøveløysninga og overførte denne løysninga til ein titringskolbe.
- Til denne prøva tilsette dei $\text{NH}_3(\text{aq})$ til pH var 9,5.
- Som indikator brukte elevane eriokromsvart T.
- Denne løysninga titrerte dei med 0,0100 mol/L EDTA-løysning.

- b) Det gikk med 18,8 mL EDTA-løsning til denne analysen. Berekne innholdet av kalsium i mjølk ut frå denne analysen. Gi svaret i gram kalsium per liter mjølk.
- c) Forklar kvifor det blei danna ein buffer i titreringskolben da NH_3 blei tilsett.
- d) Aminosyra asparaginsyre har ei sur sidegruppe, R-gruppe, mens aminosyra lysin har ei basisk sidegruppe, R-gruppe. Forklar korleis kvar av desse aminosyrene ligg føre ved pH lik 2,8 og 9,7.
- e) Mjølkk har ein pH på 6,7.

Kasein er ein type protein som finst i mjølk. Kasein har overvekt av basiske sidegrupper og er negativt lada ved pH 6,7.

Figur 12 viser løysegheita til kasein ved ulike pH-verdiar.

Forklar kvifor kasein har minst løysegheit ved pH rundt 4–5.

Figur 12

Oppgåve 4

Frå Teknisk Ukeblad, 26/09:

[FRA RØRSUKKERAVFALL TIL IMPREGNERING](#)

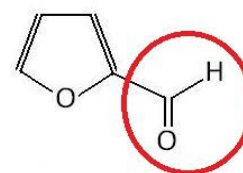
Ved bruk av furfural er det utviklet en ny impregneringsmetode som benyttes for trevirke. Denne metoden kan gi korrosjon på beslag og takrenner av sink. I produksjons-prosessen tilsettes noe sitronsyre som katalysator for en polymeriseringsprosess. Det er rester av denne syren som kan skape vanskelighetene. Avrenningsvann fra det impregnerte treet kan få pH-verdier mellom 4,5 og 5, mens sink ikke skal utsettes for lavere pH-verdier enn 6.

- a) Forklar ut frå spenningsrekkja kvifor takrenner av sink ikkje skal utsetjast for vatn med pH lågare enn 6.

- b) Figur 13 viser sambindinga furfural.

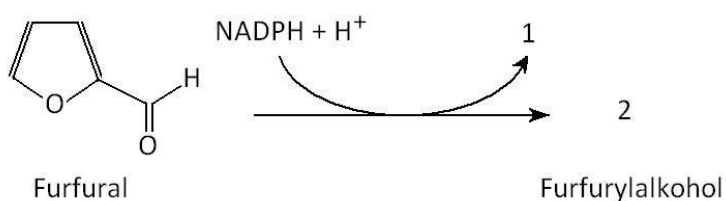
I skolelaboratoriet kan vi påvise funksjonelle grupper ved hjelp av enkle kjemiske testar. Forklar korleis den funksjonelle gruppa som er ringa inn, kan påvisast.

Furfural

Figur 13

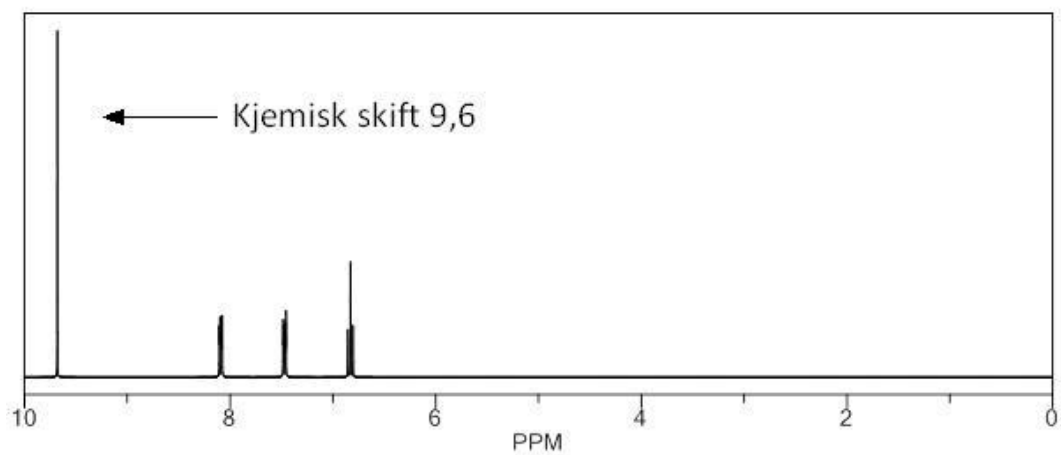
- c) Impregneringsmetoden for trevirke bruker både furfural og furfurylalkohol. Furfurylalkohol kan framstillast av furfural ved hjelp av enzym:

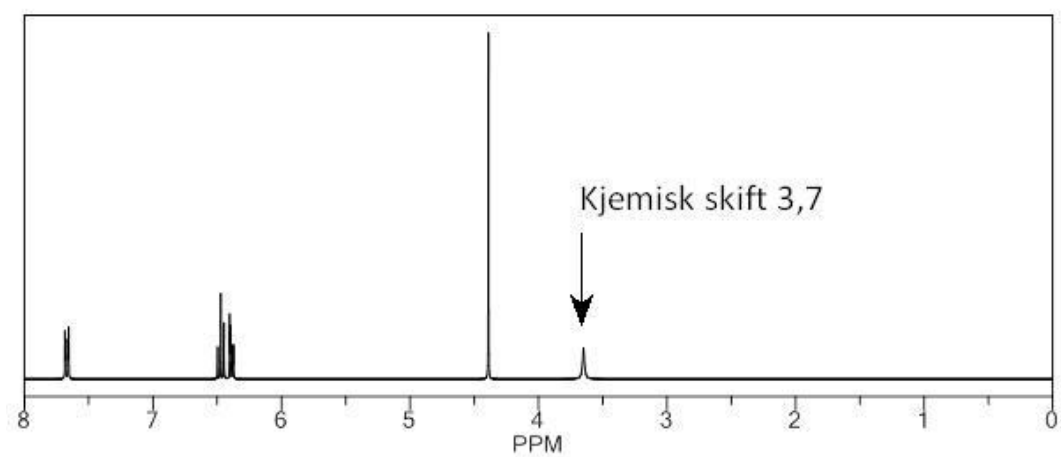
Figur 14

Forklar kva som skjer i denne biokjemiske reaksjonen, og erstatt tala 1 og 2 i figur 14 med riktig forkorting (1) og riktig strukturformel (2).

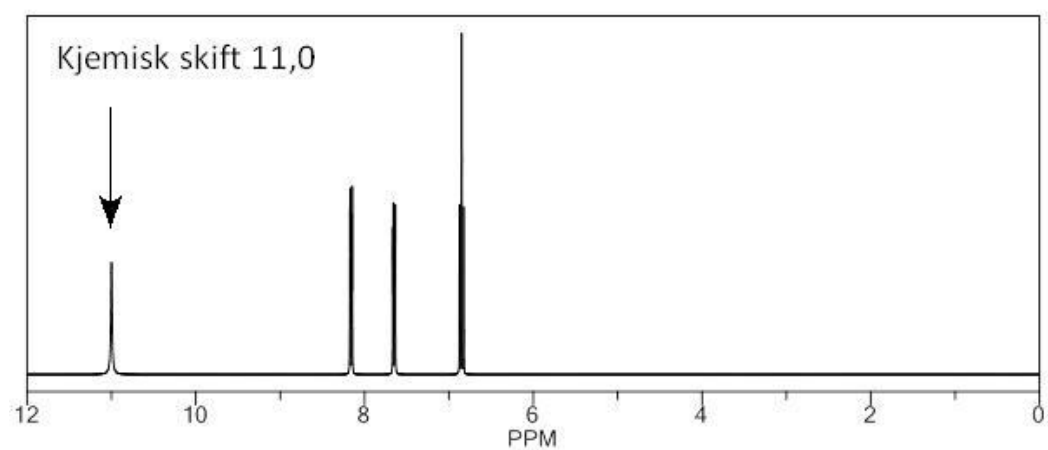
- d) Figur 15–17 viser ^1H -NMR – spekter til furfurylalkohol, furfural og furfurylsyre, ikkje nødvendigvis i denne rekkjefølgja. Toppen for hydrogen i den funksjonelle gruppa er markert. Bruk denne til å identifisere kva spekter som høyrer til dei ulike stoffa.

Figur 15

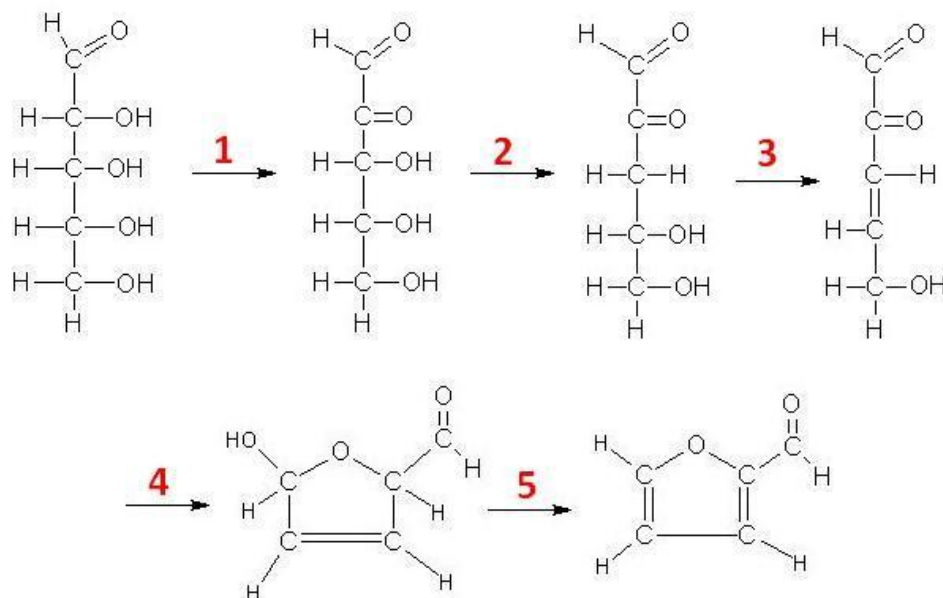

Figur 16

Figur 17

e) Furfural kan framstillast frå sukkerarten xylose slik som vist i figur 18.

Figur 18

Kva reaksjonstypar er reaksjon 1, 2 og 3 eksempel på? Grunngi svaret.

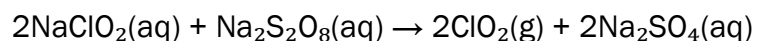
Forklar også kvar oksygenet i furfuralringen kjem frå i den opphavlege formelen for xylose.

Oppgåve 5

Klordioksid, ClO_2 , blir blant anna brukt til desinfeksjon av vatn.

Ein måte å produsere ClO_2 på er å la NaClO_2 , natriumkloritt, reagere med $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_8$, natriumpersulfat, i vatn. $\text{ClO}_2(\text{g})$ som blir danna, blir leia ned i vatn og dannar $\text{ClO}_2(\text{aq})$.

Den balanserte reaksjonslikninga for denne reaksjonen er gitt ved:

a) Vis at reaksjonen er ein redoksreaksjon.

- b) Du skal finne innholdet av klordioksid i ei vassl ysning ved hjelp av kolorimetri. ClO_2 reagerer med klorfenolraudt og gir eit farga kompleks. Standardkurva blir teken opp, og resultatet er vist i tabell 1.

Absorbansen i prøveløysninga blei målt til 0,63.

Teikne ein tydeleg og lesbar graf til standardkurva. Merk av einingar på aksane.

Les av konsentrasjonen av ClO_2 i vassl ysninga så nøyaktig som mogleg.

Tabell 1

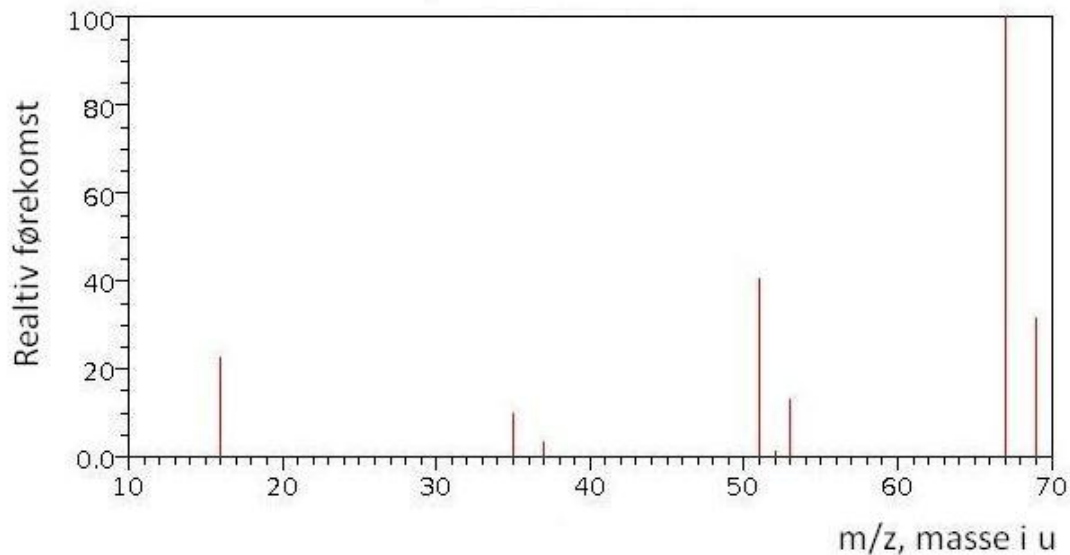
Standard-løysning, mg/L	Absorbans
0,10	0,18
0,20	0,35
0,30	0,54
0,40	0,75
0,50	0,88

- c) Figur 19 viser massespekteret til ClO_2 med strukturformel $\text{O}=\text{Cl}=\text{O}$.

Forklar kva dei ulike toppane representerer. Bruk informasjonen i tabell 2.

Tabell 2. Klorisotopar

Isotop	Relativ f�rekomst
^{35}Cl	75,78 %
^{37}Cl	24,22 %

Figur 19

- d) Du har ei 1,00 L ClO_2 -løysning. Til   lage denne løysninga gjekk det med 10,0 g NaClO_2 og 5,00 g $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_8$.

Vis ved rekning at konsentrasjonen i denne løysninga maksimalt kan bli 2,84 g ClO_2 per L.

- e) Det verkelege innhaldet av ClO_2 i løysninga i d) blei funne ved titrering med $0,0500 \text{ mol/L}$ natriumtiosulfatløysning, $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 (\text{aq})$.

Forbruket av natriumtiosulfatløysning var $21,6 \text{ mL}$ når volumet av prøveløysninga var $50,0 \text{ mL}$.

Berekne utbyte av reaksjonen i 5d) i prosent av det teoretisk moglege. Gå ut frå at reaksjonsforholdet mellom klordioksid og natriumtiosulfat er $1 : 1$.

Bokmål

Eksamensinformasjon

Eksamenstid	<p>Eksamen består av del 1 og del 2. Oppgavene for del 1 og del 2 er stiftet sammen og skal deles ut samtidig når eksamen starter.</p> <p>Besvarelsen for del 1 skal leveres inn etter 2 timer – ikke før. Besvarelsen for del 2 skal leveres inn innen 5 timer.</p> <p>Du kan begynne å løse oppgavene i del 2 når som helst, men du kan ikke bruke hjelpemidler før etter 2 timer – etter at du har levert besvarelsen for del 1.</p>
Hjelpemidler	<p>Del 1: Skrivesaker, passer, linjal med centimetermål og vinkelmåler er tillatt.</p> <p>Del 2: Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.</p>
Vedlegg som er stiftet til oppgaven	<ol style="list-style-type: none"> 1 Tabeller og formler i kjemi – REA3012 Kjemi 2 (versjon 13.01.2013) kan brukes både på del 1 og del 2 av eksamen (19 sider). 2 Eget svarskjema for oppgave 1
Vedlegg som skal leveres inn	Vedlegg 2: Eget svarskjema for oppgave 1
Svarark	<p>Skriv besvarelsen for oppgave 1 på eget svarskjema i vedlegg 2. Svarskjemaet er helt bakerst i oppgavesettet, og skal rives løs og leveres inn.</p> <p>(Du skal altså ikke levere inn selve eksamensoppgaven med oppgaveteksten.)</p> <p>Skriv besvarelsen for alle de andre oppgavene på vanlige svarark.</p>
Bruk av kilder	<p>Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal disse alltid oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.</p> <p>Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrift eller sitat fra Internett, skal du oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.</p>
Informasjon om oppgavene	<p>Du skal svare på alle oppgavene, dvs. at ingen av oppgavene er valgfrie.</p> <p>Oppgave 1 har flervalgsoppgaver med fire svaralternativer: A, B, C og D. Det er bare ett riktig svaralternativ på hver flervalgsoppgave.</p> <p>Du blir ikke trukket for feil svar. Hvis du er i tvil, bør du derfor skrive det svaret du mener er mest korrekt. Du kan bare svare med ett svaralternativ.</p>

	<p><i>Eksempel</i></p> <p>Denne forbindelsen vil addere brom:</p> <p>A. benzen B. sykloheksen C. propan-2-ol D. etyletanat</p> <p>Hvis du mener at svar B er korrekt, skriver du "B" på svarskjemaet i vedlegg 2.</p>
Vurdering	<p>Ved vurderingen teller del 1 omtrent 40 % og del 2 omtrent 60 %.</p> <p>Se eksamensveiledningen med kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen.</p>

DEL 1

Oppgave 1 – Flervalgsoppgaver

Skriv svarene på oppgave 1 på eget svarskjema i vedlegg 2.
(Du skal altså *ikke* levere inn selve eksamensoppgaven med oppgaveteksten.)

a) OKSIDASJONSTALL

Hva er oksidasjonstallet til klor i kaliumklorat, KClO_3 ?

- A. +III
- B. +IV
- C. +V
- D. +VI

b) FORBRENNINGSREAKSJON

Hvilket av alternativene viser en riktig balansert reaksjonslikning for fullstendig forbrenning av en organisk forbindelse?

- A. $\text{CH}_4 + \text{O}_2 \rightarrow \text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$
- B. $2\text{C}_2\text{H}_2 + 3\text{O}_2 \rightarrow 4\text{CO} + 2\text{H}_2\text{O}$
- C. $\text{C}_3\text{H}_6 + 9\text{O}_2 \rightarrow 3\text{CO}_2 + 6\text{H}_2\text{O}$
- D. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH} + 3\text{O}_2 \rightarrow 2\text{CO}_2 + 3\text{H}_2\text{O}$

c) FORBRENNING I KJEMI

Hva er den mest korrekte definisjonen på forbrenning i kjemi?

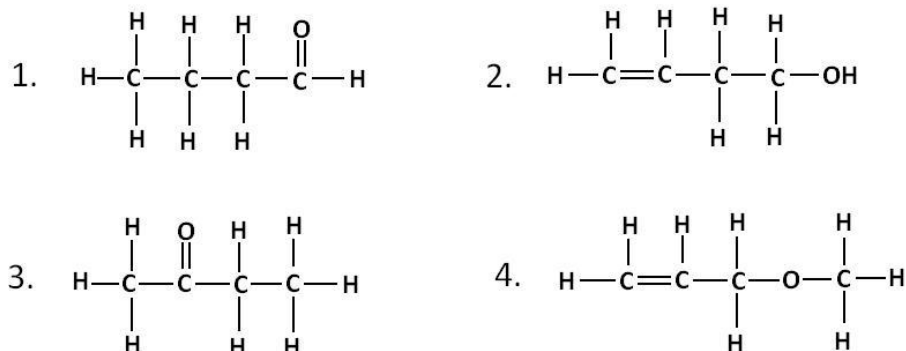
- A. En forbrenningsreaksjon er en eksoterm reaksjon.
- B. En forbrenningsreaksjon er en reaksjon der et av produktene er karbondioksid.
- C. En forbrenningsreaksjon er en eksoterm redoksreaksjon der oksygen er en av reaktantene.
- D. En forbrenningsreaksjon er en reaksjon mellom et organisk stoff og oksygen.

d) ORGANISKE PÅVISNINGSREAKSJONER

Du har et ukjent stoff med kjemisk formel C_4H_8O . Stoffet reagerer med kromsyreagens og 2,4-dinitrofenylhydrazin.

Hvilken av strukturformlene i figur 1 stemmer med disse opplysningene?

Figur 1

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

e) MASSESPEKTROMETRI

Hvilken av disse toppene vil finnes i MS-spekteret til butan?

- A. $m/z = 50$ u
- B. $m/z = 43$ u
- C. $m/z = 36$ u
- D. $m/z = 21$ u

f) UORGANISK ANALYSE

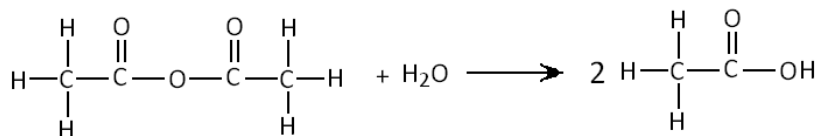
Du har et grønnfarget salt som du tror inneholder nikkellioner.

Hvilken reagens bør du tilsette for å undersøke om saltet inneholder nikkellioner?

- A. Dimetylglyksimløsning
- B. 2,4-dinitrofenylhydrazinløsning
- C. Stivelsesløsning
- D. HCl-løsning

g) UTBYTTE I EN ORGANISK REAKSJON

Eddiksyreanhydrid hydrolyserer i vann slik figur 2 viser.

Figur 2

Når 1 mol eddiksyreanhydrid (102 g) hydrolyserer i vann, blir det dannet 1,9 mol (114 g) eddiksyre.

Hva er riktig beregning av utbyttet i denne reaksjonen? (Benevninger er utelatt i regnestykkene.)

A. $\frac{1,9}{1,0} \times 100\% = 190\%$	B. $\frac{102}{114} \times 100\% = 89,4\%$
C. $\frac{1,9}{2 \times 1,0} \times 100\% = 95\%$	D. $\frac{1,9 \times 102}{2 \times 114} \times 100\% = 85\%$

h) BUFFER

Du skal bruke en ammoniakkløsning til å lage en bufferløsning.

Hvilken forbindelse må du tilsette i ammoniakkløsningen for at det skal bli en buffer?

- A. NaCl
- B. NaOH
- C. CH₃NH₂
- D. NH₄Cl

i) ORGANISKE REAKSJONER

Hvilken av disse forbindelsene kan gi produkt som er kirale, har speilbildeisomeri, ved addisjon av HBr?

- A. Sykloheksen
- B. But-1-en
- C. Propen
- D. Eten

j) ORGANISK ANALYSE, NMR-SPEKTER

Hvilken eller hvilke av forbindelsene I, II og III viser tre ulike H-omgivelser i ^1H -NMR – spekteret?

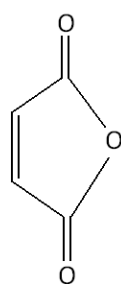
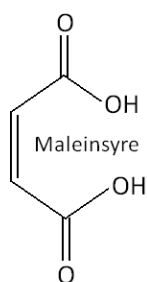
- I $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CHO}$
- II $(\text{CH}_3)_3\text{CCl}$
- III $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{COOH}$

- A. Bare I
- B. Bare II
- C. Bare I og III
- D. Alle tre, I, II og III

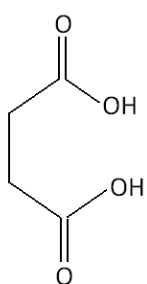
k) ORGANISKE REAKSJONER

Figur 3 viser fire produkter som kan bli dannet ved reaksjoner med maleinsyre.

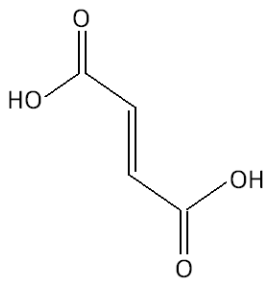
Hvilket av disse produktene blir dannet ved addisjon av vann?

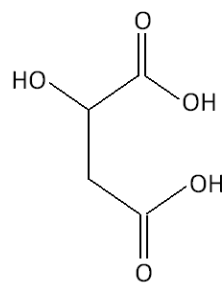
1.

2.

3.

4.

Figur 3

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

l) REDOKSREAKSJONER

Hvilken av disse reagensene kan ikke fungere som et oksidasjonsmiddel?

- A. $\text{I}^-(\text{aq})$
- B. $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}(\text{aq})$
- C. $\text{NO}_3^-(\text{aq})$
- D. $\text{S}(\text{s})$

m) BIOKJEMI

Hvilken av de kjemiske strukturenhetene i figur 4 er del av alle enzymer?

Figur 4

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

n) REDOKSREAKSJONER

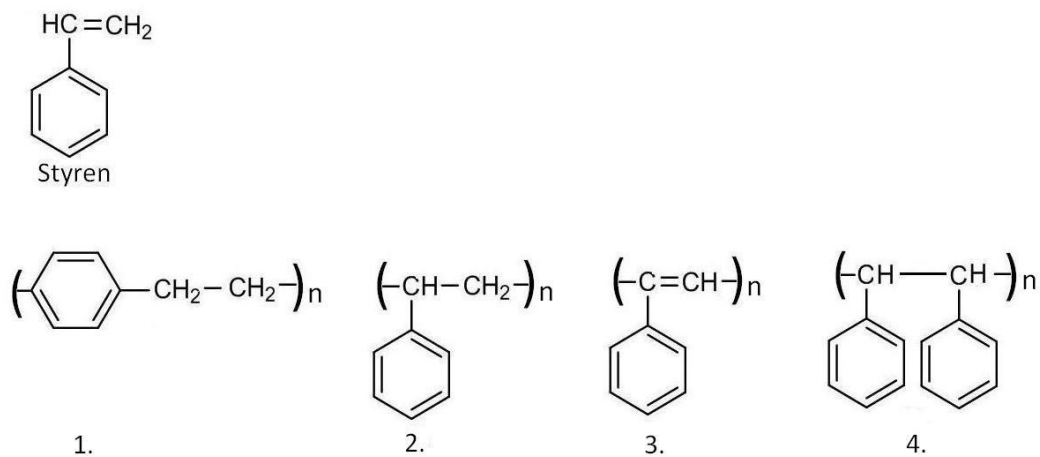
Hvilken av reaksjonene under er en redoksreaksjon?

- A. $\text{MnO}_2(\text{s}) + \text{H}_2\text{SO}_3(\text{aq}) \rightarrow \text{MnSO}_4(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$
- B. $2\text{CH}_3\text{OH}(\text{l}) \rightarrow \text{CH}_3\text{OCH}_3(\text{l}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$
- C. $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}(\text{s}) \rightarrow \text{CuSO}_4(\text{s}) + 5\text{H}_2\text{O}(\text{g})$
- D. $\text{NH}_4\text{Cl}(\text{aq}) + \text{NaOH}(\text{aq}) \rightarrow \text{NaCl}(\text{aq}) + \text{NH}_3(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$

o) MATERIALER

Polystyren lages ved at monomeren styren polymeriseres i en friradikal reaksjon.

Hvilken av strukturene i figur 5 viser strukturen til polystyren?

Figur 5

- A. 1
- B. 2
- C. 3
- D. 4

p) ORGANISKE REAKSJONER

Hvilket produkt blir dannet i reaksjon mellom $\text{CH}_2=\text{CH}_2$ og Br_2 ?

- A. CHBrCHBr
- B. CH_2CHBr
- C. $\text{CH}_2\text{BrCH}_2\text{Br}$
- D. $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{Br}$

q) NÆRINGSMIDLER

Fettharding er en prosess der flytende oljer fra planter eller dyr blir overført til fast stoff. Hva skjer ved harding av fett?

- A. Oljen blir spaltet til frie fettsyrer og glyserol.
- B. Det blir framstilt natriumsalter av de frie fettsyrene.
- C. Oljen blir nedkjølt til $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- D. Hydrogen blir addert til dobbeltbindinger.

r) UORGANISK ANALYSE

En elev skal analysere en blanding som inneholder to salter. Hun gjør noen enkle tester:

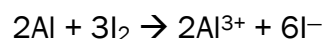
- Prøven løser seg ikke i vann.
- Ved tilsetning av saltsyre danner det seg en fargeløs gass samtidig som alt fast stoff løser seg.

Hvilke salter kan denne blandingen bestå av?

- A. Na_2CO_3 og KNO_3
- B. CaCO_3 og $\text{Ni}(\text{NO}_3)_2$
- C. PbCl_2 og AgNO_3
- D. CuSO_4 og Na_2SO_4

s) ELEKTROKJEMI

En elektrokjemisk celle er laget for å utnytte denne totalreaksjonen:

Hva blir standard cellepotensial til denne cellen?

- A. $-1,12\text{ V}$
- B. $-2,20\text{ V}$
- C. $+4,94\text{ V}$
- D. $+2,20\text{ V}$

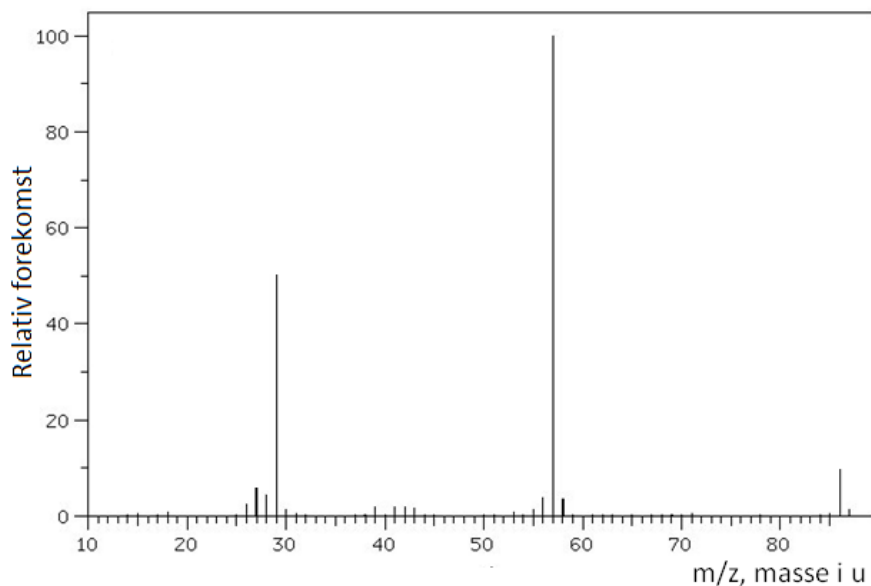
t) MASSESPEKTROMETRI

Typiske fragmenter av ketoner i MS er vist i figur 6.

Keton	Fragmenter
$\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ \text{R}_1 - \text{C} - \text{R}_2 \end{array}$	R_1^+
	R_2^+
	$\text{R}_1 - \text{C}=\text{O}^+$
	$\text{R}_2 - \text{C}=\text{O}^+$

Figur 6

Figur 7 viser massespekter til et stoff med kjemisk formel $\text{C}_5\text{H}_{10}\text{O}$. Hvilken forbindelse stemmer med spekteret vist i figur 7?

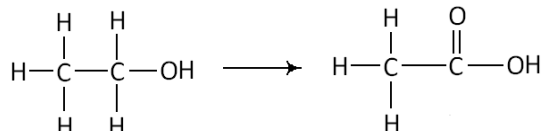
Figur 7

- A. Pentan-3-on
- B. Pentan-2-on
- C. Syklopentanon
- D. 3-metylbutan-2-on

Oppgave 2

a) ORGANISKE REAKSJONER

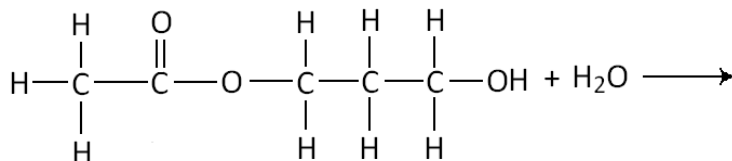
- 1) Forklar hva slags reaksjonstype den ubalanserte reaksjonen i figur 8 viser.

Figur 8

- 2) Bruk strukturformler og skriv reaksjonslikning for eliminasjon av vann fra propan-2-ol.
- 3) Reaksjonen som er vist i figur 9, er hydrolyse av en ester.

Skriv strukturformel på de to produktene som blir dannet i denne reaksjonen.

Figur 9

b) POLYMERER

Plastflasker er ofte laget av plasttypen PET (polyetentereftalat). Monomerene i PET er:

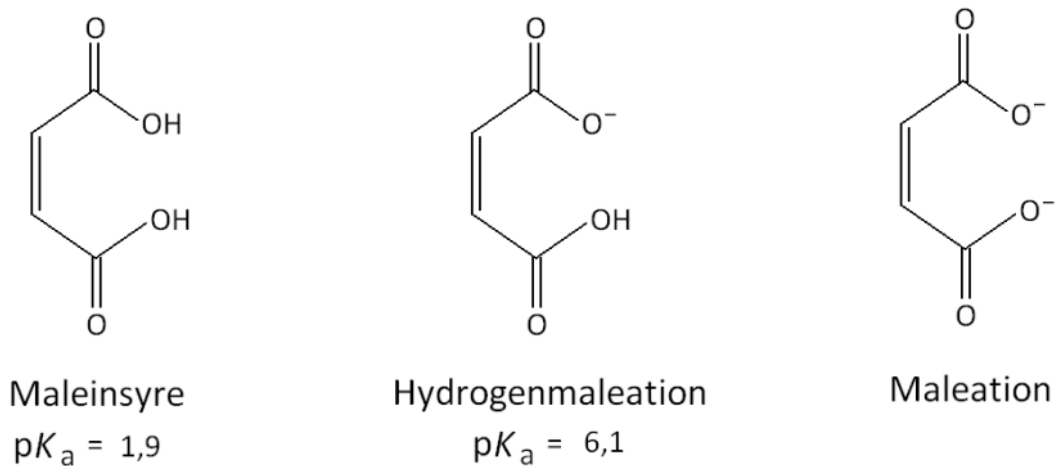
benzen-1,4-disyre og etan-1,2-diol

- 1) Tegn strukturformel for begge de to monomerene.
- 2) Hva slags type reaksjon er dannelse av polymeren?
- 3) Tegn et utsnitt av polymeren med 2 repeterende enheter.

c) BUFFERLØSNING

Figur 10 viser strukturformel til maleinsyre, hydrogenmaleation og maleation.

Figur 10

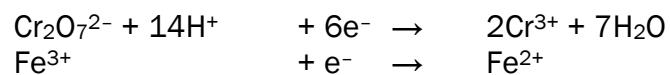
- 1) Du har en løsning av natriumhydrogenmaleat og dinatriummaleat. Konsentrasjonen av de to stoffene er like store.

Forklar at denne løsningen er en bufferløsning.
- 2) Skriv en reaksjonslikning som viser hva som skjer når du tilsetter noen dråper saltsyre, HCl(aq) , til løsningen i c1).
- 3) Til bufferløsningen i c1) tilsetter du litt fast maleinsyre. Deretter regulerer du pH ved å tilsette NaOH(s) til pH er 6,1.

Forklar hvorfor den nye løsningen har samme pH som i c1), men større bufferkapasitet.

d) REDOKSTITRERING

For å finne konsentrasjonen av Fe^{2+} i en løsning titrerer du med en surgjort løsning av kaliumdikromat, $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$.

Halvreaksjonene som er involvert i reaksjonen som skjer i titrerkolben, skrives slik:

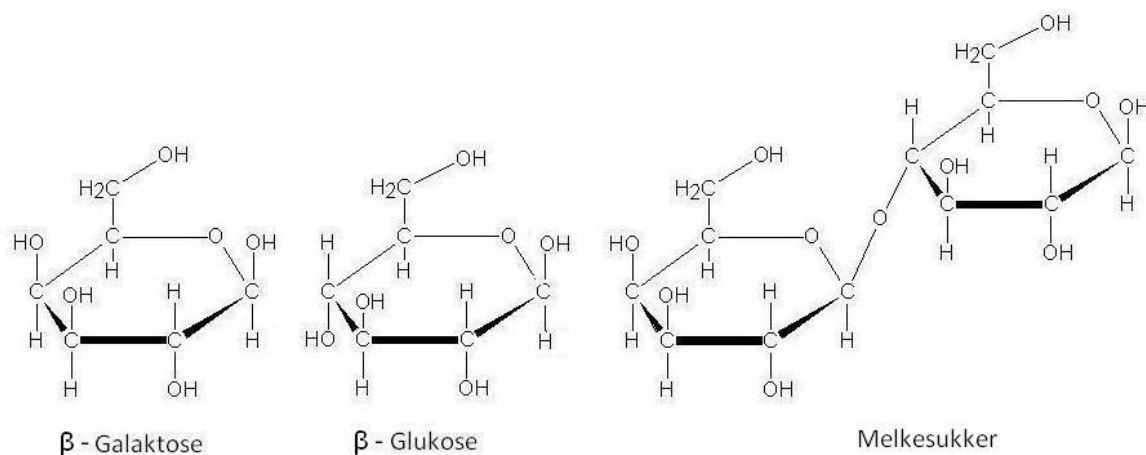
- 1) Forbindelser som inneholder krom i oksidasjonstall +VI, er helsefarlige. Vis at krom har oksidasjonstall +VI i $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$.
- 2) Bruk halvreaksjonene og skriv den balanserte reaksjonslikningen for det som skjer i titrerkolben.
- 3) Du titrerer 30,0 mL prøveløsning med 0,0100 mol/L dikromatløsning. Det går med 25,0 mL dikromatløsning. Vis at $[\text{Fe}^{2+}]$ i prøveløsningen er 0,0500 mol/L.

DEL 2

Oppgave 3

Melk er en viktig del av kostholdet i Norge. Det er fordi melk inneholder alle de viktigste næringsstoffene.

Melk inneholder karbohydratet melkesukker, se figur 11. Melkesukker er dannet av ett galaktosemolekyl og ett glukosemolekyl.

Figur 11

- a) Forklar at bindingen mellom de to monosakkaridmolekylene i melkesukker er en $1 \rightarrow 4$ -binding.

For å finne innholdet av kalsium (Ca^{2+}) i melk titrerte en gruppe elever melk med EDTA.

Slik gjennomførte de analysen:

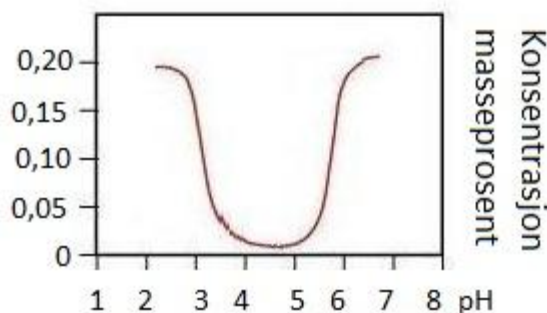
- 25,0 mL melk ble pipetert ut og overført til et begerglass.
- Til begerglasset tilsatte de ca. 7 mL konsentrert saltsyre, HCl(kons). Da ble kasein og andre stoffer felt ut.
- Bunnfallet ble filtrert fra. Elevene skylte begerglasset og bunnfallet med små porsjoner vann.
- Skyllevannet og filtratet ble overført til en 100 mL målekolbe.
- Målekolben ble fylt til merket. Denne løsningen er prøveløsningen.
- Elevene pipeterte ut 25,0 mL av prøveløsningen og overførte denne løsningen til en titreringskolbe.
- Til denne prøven tilsatte de $\text{NH}_3(\text{aq})$ til pH var 9,5.
- Som indikator brukte elevene erikromsvart T.
- Denne løsningen titrerte de med 0,0100 mol/L EDTA-løsning.

- b) Det gikk med 18,8 mL EDTA-løsning til denne analysen. Beregn innholdet av kalsium i melk ut fra denne analysen. Gi svaret i gram kalsium per liter melk.
- c) Forklar hvorfor det ble dannet en buffer i titreringskolben da NH_3 ble tilsatt.
- d) Aminosyren asparaginsyre har en sur sidegruppe, R-gruppe, mens aminosyren lysin har en basisk sidegruppe, R-gruppe. Forklar hvordan hver av disse aminosyrene foreligger ved pH lik 2,8 og 9,7.
- e) Melk har en pH på 6,7.

Kasein er en type protein som finnes i melk. Kasein har overvekt av basiske sidegrupper og er negativt ladet ved pH 6,7.

Figur 12 viser løseligheten til kasein ved ulike pH-verdier.

Forklar hvorfor kasein har minst løselighet ved pH rundt 4–5.

Figur 12

Oppgave 4

Fra Teknisk Ukeblad, 26/09:

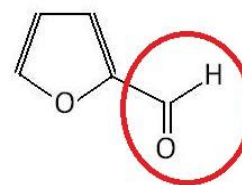
FRA RØRSUKKERAUFALL TIL IMPREGNERING

Ved bruk av furfural er det utviklet en ny impregneringsmetode som benyttes for trevirke. Denne metoden kan gi korrosjon på beslag og takrenner av sink. I produksjons-prosessen tilsettes noe sitronsyre som katalysator for en polymeriseringsprosess. Det er rester av denne syren som kan skape vanskelighetene. Avrenningsvann fra det impregnerte treet kan få pH-verdier mellom 4,5 og 5, mens sink ikke skal utsettes for lavere pH-verdier enn 6.

- a) Forklar ut fra spenningsrekka hvorfor takrenner av sink ikke skal utsettes for vann med pH lavere enn 6.

- b) Figur 13 viser forbindelsen furfural.

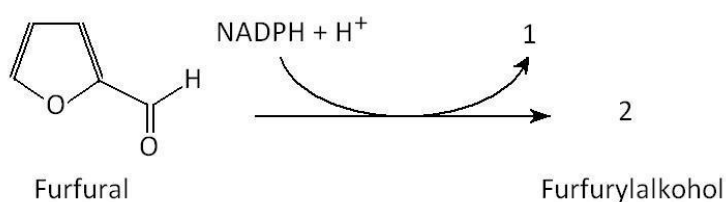
I skolelaboratoriet kan vi påvise funksjonelle grupper ved hjelp av enkle kjemiske tester. Forklar hvordan den funksjonelle gruppen som er ringet inn, kan påvises.

Furfural

Figur 13

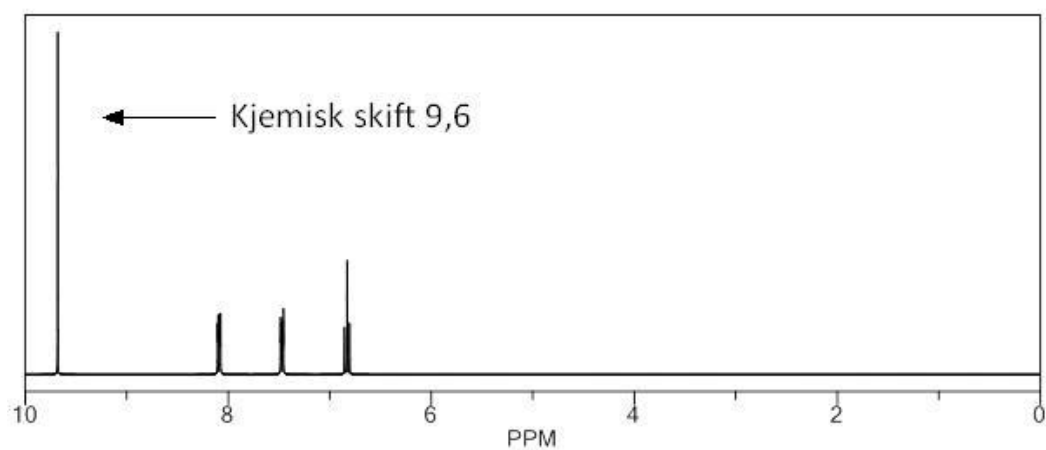
- c) Impregneringsmetoden for trevirke bruker både furfural og furfurylalkohol. Furfurylalkohol kan framstilles av furfural ved hjelp av enzymer:

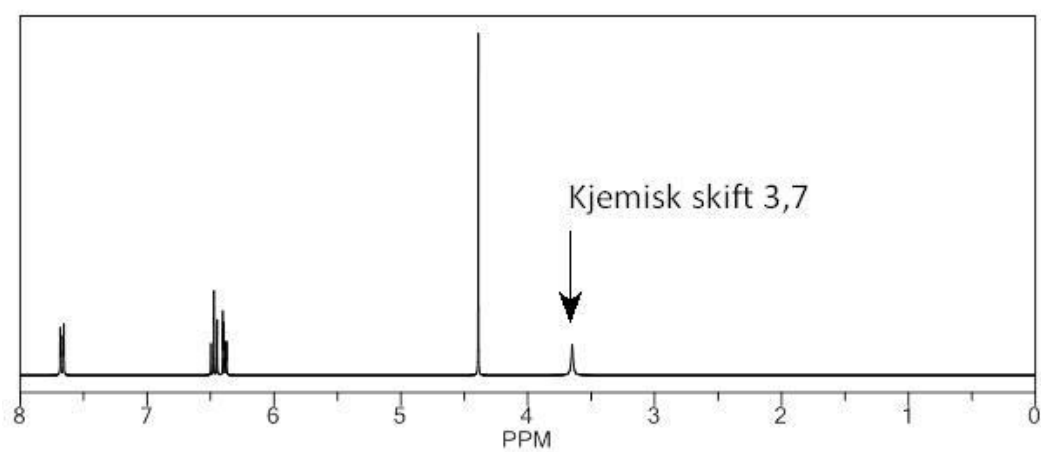
Figur 14

Forklar hva som foregår i denne biokjemiske reaksjonen, og erstatt tallene 1 og 2 i figur 14 med riktig forkortelse (1) og riktig strukturformel (2).

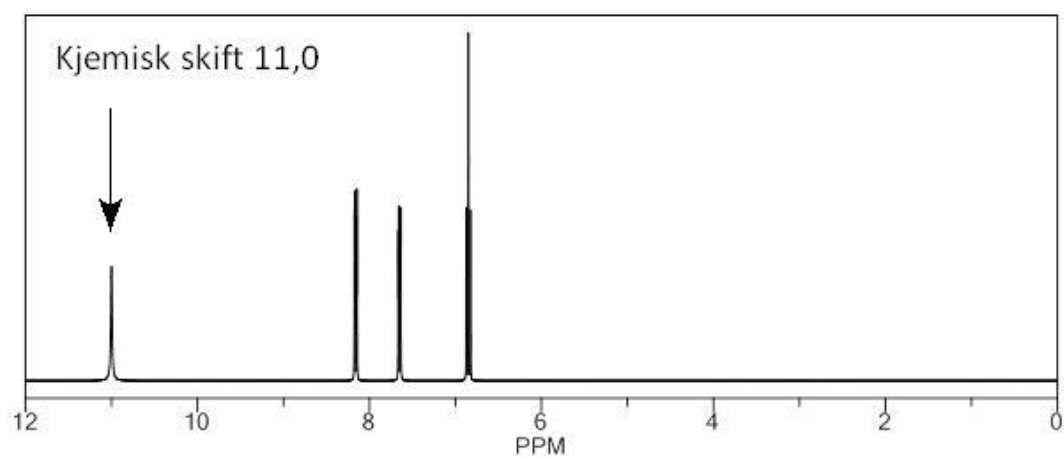
- d) Figur 15–17 viser ^1H -NMR-spektre til furfurylalkohol, furfural og furfurylsyre, ikke nødvendigvis i denne rekkefølgen. Toppen for hydrogen i den funksjonelle gruppen er markert. Bruk denne til å identifisere hvilket spekter som tilhører de ulike stoffene.

Figur 15

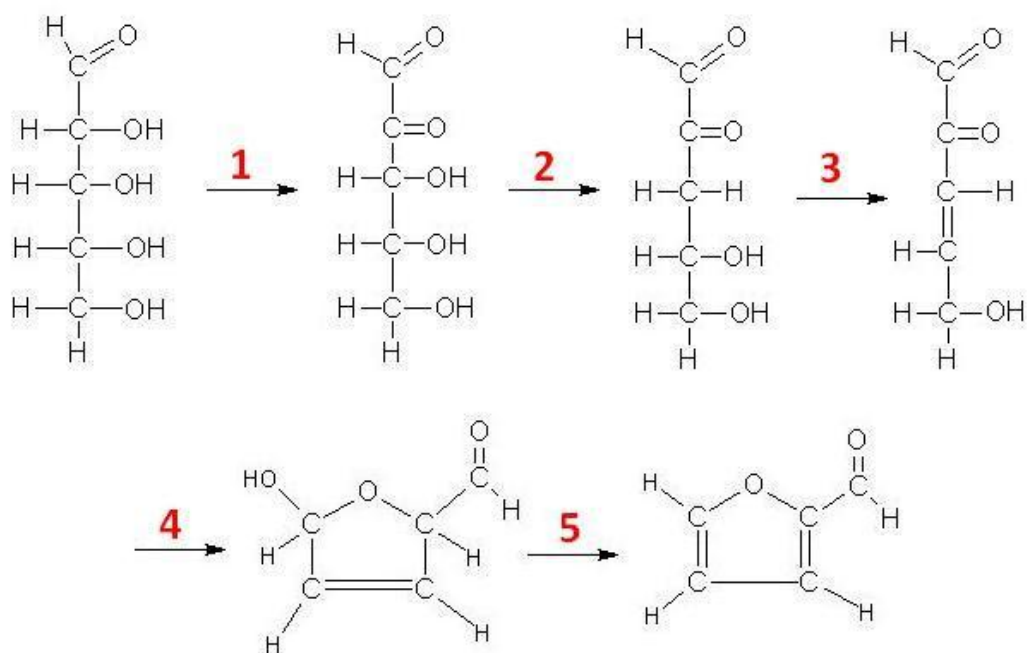

Figur 16

Figur 17

e) Furfural kan framstilles fra sukkerarten xylose slik som vist i figur 18.

Figur 18

Hvilke reaksjonstyper er reaksjon 1, 2 og 3 eksempel på? Begrunn svaret.

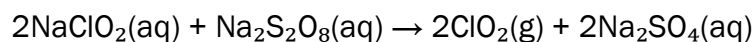
Forklar også hvor oksygenet i furfuralringen kommer fra i den opprinnelige formelen for xylose.

Oppgave 5

Klordioksid, ClO_2 , blir blant annet brukt til desinfeksjon av vann.

En måte å produsere ClO_2 på er å la NaClO_2 , natriumkloritt, reagere med $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_8$, natriumpersulfat, i vann. $\text{ClO}_2(\text{g})$ som blir dannet, ledes ned i vann og danner $\text{ClO}_2(\text{aq})$.

Den balanserte reaksjonslikningen for denne reaksjonen er gitt ved:

a) Vis at reaksjonen er en redoksreaksjon.

- b) Du skal finne innholdet av klordioksid i en vannløsning ved hjelp av kolorimetri. ClO_2 reagerer med klorfenolrødt og gir et farget kompleks. Standardkurven blir tatt opp, og resultatet er vist i tabell 1.

Absorbansen i prøveløsningen ble målt til 0,63.

Tegn en tydelig og lesbar graf til standardkurven. Merk av enheter på aksene.

Les av konsentrasjonen av ClO_2 i vannløsningen så nøyaktig som mulig.

Tabell 1

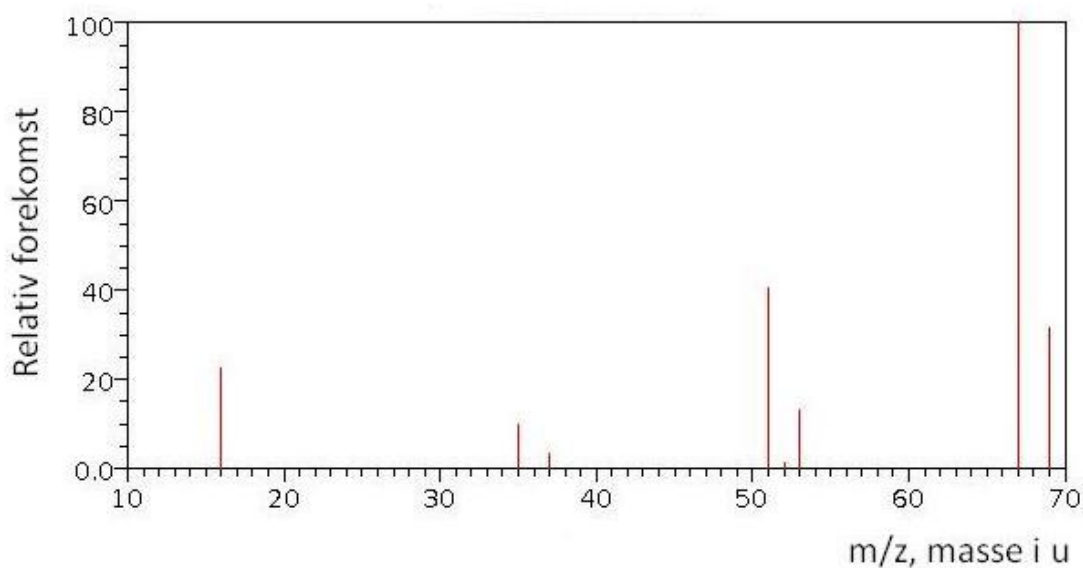
Standard-løsning, mg/L	Absorbans
0,10	0,18
0,20	0,35
0,30	0,54
0,40	0,75
0,50	0,88

- c) Figur 19 viser massespekteret til ClO_2 med strukturformel $\text{O}=\text{Cl}=\text{O}$.

Forklar hva de ulike toppene representerer. Bruk informasjonen i tabell 2.

Tabell 2. Klorisotoper

Isotop	Relativ forekomst
^{35}Cl	75,78 %
^{37}Cl	24,22 %

Figur 19

- d) Du har 1,00 L ClO_2 -løsning. Til å lage denne løsningen gikk det med 10,0 g NaClO_2 og 5,00 g $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_8$.

Vis ved regning at konsentrasjonen i denne løsningen maksimalt kan bli 2,84 g ClO_2 per L.

- e) Det virkelige innholdet av ClO_2 i løsningen i d) ble funnet ved titrering med $0,0500 \text{ mol/L}$ natriumtiosulfatløsning, $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 (\text{aq})$.

Forbruket av natriumtiosulfatløsning var $21,6 \text{ mL}$ når volumet av prøveløsningen var $50,0 \text{ mL}$.

Beregn utbytte av reaksjonen i 5d) i prosent av det teoretisk mulige. Gå ut fra at reaksjonsforholdet mellom klordioksid og natriumtiosulfat er $1 : 1$.

Tabeller og formler i kjemi - REA3012 Kjemi 2 (versjon 13.01.2013)

Dette vedlegget kan brukes under både del 1 og del 2 av eksamen.

STANDARD REDUKSJONSPOTENSIAL VED 25 °C I VANN

Halvreaksjon oksidert form	+ne ⁻	→	redusert form	E° i V
F ₂	+ 2e ⁻	→	2F ⁻	2,87
O ₃ (g) + 2H ⁺	+ 2e ⁻	→	O ₂ (g) + H ₂ O	2,08
H ₂ O ₂ + 2H ⁺	+ 2e ⁻	→	2H ₂ O	1,78
Ce ⁴⁺	+ e ⁻	→	Ce ³⁺	1,72
PbO ₂ + SO ₄ ²⁻ + 4H ⁺	+ 2e ⁻	→	PbSO ₄ + 2H ₂ O	1,69
MnO ₄ ⁻ + 4H ⁺	+ 3e ⁻	→	MnO ₂ + 2 H ₂ O	1,68
2HClO + 2H ⁺	+ 2e ⁻	→	Cl ₂ + 2H ₂ O	1,63
MnO ₄ ⁻ + 8H ⁺	+ 5e ⁻	→	Mn ²⁺ + 4H ₂ O	1,51
Au ³⁺	+ 3e ⁻	→	Au	1,40
Cl ₂	+ 2e ⁻	→	2Cl ⁻	1,36
Cr ₂ O ₇ ²⁻ + 14H ⁺	+ 6e ⁻	→	2Cr ³⁺ + 7H ₂ O	1,36
O ₂ + 4H ⁺	+ 4e ⁻	→	2 H ₂ O	1,23
MnO ₂ + 4H ⁺	+ 2e ⁻	→	Mn ²⁺ + 2H ₂ O	1,22
2IO ₃ ⁻ + 12H ⁺	+ 10e ⁻	→	I ₂ + 6H ₂ O	1,20
Br ₂	+ 2e ⁻	→	2 Br ⁻	1,09
NO ₃ ⁻ + 4H ⁺	+ 3e ⁻	→	NO + 2H ₂ O	0,96
2Hg ²⁺	+ 2e ⁻	→	Hg ₂ ²⁺	0,92
Cu ²⁺ + I ⁻	+ e ⁻	→	CuI(s)	0,86
Hg ²⁺	+ 2e ⁻	→	Hg	0,85
ClO ⁻ + H ₂ O	+ 2e ⁻	→	Cl ⁻ + 2OH ⁻	0,84
Hg ₂ ²⁺	+ 2e ⁻	→	2Hg	0,80
Ag ⁺	+ e ⁻	→	Ag	0,80
Fe ³⁺	+ e ⁻	→	Fe ²⁺	0,77
O ₂ + 2H ⁺	+ 2e ⁻	→	H ₂ O ₂	0,70
I ₂	+ 2e ⁻	→	2I ⁻	0,54
Cu ⁺	+ e ⁻	→	Cu	0,52
O ₂ + 2H ₂ O	+ 4e ⁻	→	4OH ⁻	0,40
Cu ²⁺	+ 2e ⁻	→	Cu	0,34
Ag ₂ O + H ₂ O	+ 2e ⁻	→	2Ag + 2OH ⁻	0,34
SO ₄ ²⁻ + 4H ⁺	+ 2e ⁻	→	H ₂ SO ₃ + H ₂ O	0,17
Cu ²⁺	+ e ⁻	→	Cu ⁺	0,16
Sn ⁴⁺	+ 2e ⁻	→	Sn ²⁺	0,15
S + 2H ⁺	+ 2e ⁻	→	H ₂ S	0,14
S ₄ O ₆ ²⁻	+ 2e ⁻	→	2S ₂ O ₃ ²⁻	0,08
2H ⁺	+ 2e ⁻	→	H ₂	0,00
Fe ³⁺	+ 3e ⁻	→	Fe	-0,04
Pb ²⁺	+ 2e ⁻	→	Pb	-0,13
Sn ²⁺	+ 2e ⁻	→	Sn	-0,14
Ni ²⁺	+ 2e ⁻	→	Ni	-0,26
PbSO ₄	+ 2e ⁻	→	Pb + SO ₄ ²⁻	-0,36
Cd ²⁺	+ 2e ⁻	→	Cd	-0,40

Cr^{3+}	$+ e^-$	$\rightarrow$	Cr^{2+}	-0,41
Fe^{2+}	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	Fe	-0,45
S	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	S^{2-}	-0,48
$2\text{CO}_2 + 2\text{H}^+$	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	$\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4$	-0,49
Zn^{2+}	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	Zn	-0,76
$2\text{H}_2\text{O}$	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	$\text{H}_2 + 2\text{OH}^-$	-0,83
Mn^{2+}	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	Mn	-1,19
$\text{ZnO} + \text{H}_2\text{O}$	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	$\text{Zn} + 2\text{OH}^-$	-1,26
Al^{3+}	$+ 3e^-$	$\rightarrow$	Al	-1,66
Mg^{2+}	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	Mg	-2,37
Na^+	$+ e^-$	$\rightarrow$	Na	-2,71
Ca^{2+}	$+ 2e^-$	$\rightarrow$	Ca	-2,87
K^+	$+ e^-$	$\rightarrow$	K	-2,93
Li^+	$+ e^-$	$\rightarrow$	Li	-3,04

MASSETETTHET OG KONSENTRASJON TIL NOEN VÆSKER

Forbindelse	Kjemisk formel	Masseprosent konsentrert løsning	Massetetthet $\frac{\text{g}}{\text{mL}}$	Konsentrasjon $\frac{\text{mol}}{\text{L}}$
Saltsyre	HCl	37	1,18	12,0
Svovelsyre	H_2SO_4	98	1,84	17,8
Salpetersyre	HNO_3	65	1,42	15,7
Eddiksyre	CH_3COOH	96	1,05	17,4
Ammoniakk	NH_3	25	0,88	14,3
Vann	H_2O	100	1,00	55,56

STABILE ISOTOPER FOR NOEN GRUNNSTOFFER

Grunnstoff	Isotop	Relativ forekomst (%) i jordskorpen
Hydrogen	^1H	99,985
	^2H	0,015
Karbon	^{12}C	98,89
	^{13}C	1,11
Nitrogen	^{14}N	99,634
	^{15}N	0,366
Oksygen	^{16}O	99,762
	^{17}O	0,038
	^{18}O	0,200
Silisium	^{28}Si	92,23
	^{29}Si	4,67
	^{30}Si	3,10
Svovel	^{32}S	95,02
	^{33}S	0,75
	^{34}S	4,21
	^{36}S	0,02
Klor	^{35}Cl	75,77
	^{37}Cl	24,23

Brom	⁷⁹ Br	50,69
	⁸¹ Br	49,31

ROMERTALL 1 – 10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X

SYREKONSTANTER (K_a) I VANNLØSNING VED 25 °C

Navn	Formel	K_a	pK_a
Acetylsalisylsyre	$C_9H_8O_4$	$3,3 \cdot 10^{-4}$	3,5
Ammonium	NH_4^+	$5,6 \cdot 10^{-10}$	9,25
Asorbinsyre	$C_6H_8O_6$	$7,9 \cdot 10^{-5}$	4,04
Hydrogenaskorbat	$C_6H_7O_6^-$	$1,6 \cdot 10^{-12}$	11,7
Benzosyre	C_6H_5COOH	$6,4 \cdot 10^{-5}$	4,2
Benzylsyre, (2-fenyleddiksyre)	$C_6H_5CH_2COOH$	$5,2 \cdot 10^{-5}$	4,3
Borsyre	$B(OH)_3$	$5,8 \cdot 10^{-10}$	9,3
Butansyre	$CH_3(CH_2)_2COOH$	$1,5 \cdot 10^{-5}$	4,8
Eplesyre, malinsyre	$C_4H_6O_5$	$4,0 \cdot 10^{-4}$	3,4
Hydrogenmalat	$C_4H_5O_5^-$	$7,9 \cdot 10^{-6}$	5,1
Etansyre (Eddiksyre)	CH_3COOH	$1,8 \cdot 10^{-5}$	4,76
Fenol	C_6H_5OH	$1,0 \cdot 10^{-10}$	10,0
Fosforsyre	H_3PO_4	$6,3 \cdot 10^{-3}$	2,2
Dihydrogenfosfat	$H_2PO_4^-$	$6,2 \cdot 10^{-8}$	7,2
Hydrogenfosfat	HPO_4^{2-}	$5,0 \cdot 10^{-13}$	12,3
Fosforsyrning	H_3PO_3	$5,0 \cdot 10^{-2}$	1,3
Dihydrogenfosfitt	$H_2PO_3^-$	$2,0 \cdot 10^{-7}$	6,7
Ftalsyre (benzen-1,2-dikarboksyisyre)	$C_6H_4(COOH)_2$	$1,3 \cdot 10^{-3}$	2,9
Hydrogenftalat	$C_6H_4(COOH)COO^-$	$4,0 \cdot 10^{-6}$	5,4
Hydrogencyanid, (blåsyre)	HCN	$6,2 \cdot 10^{-10}$	9,2
Hydrogenfluorid (flussyre)	HF	$6,3 \cdot 10^{-4}$	3,2
Hydrogensulfid	H_2S	$7,9 \cdot 10^{-8}$	7,1
Hydrogensulfid	HS^-	$1,0 \cdot 10^{-19}$	19
Hydrogensulfat	HSO_4^-	$1,0 \cdot 10^{-2}$	2,0
Hydrogenperoksid	H_2O_2	$2,4 \cdot 10^{-12}$	11,6
Karbonsyre	H_2CO_3	$4,0 \cdot 10^{-7}$	6,4
Hydrogenkarbonat	HCO_3^-	$4,7 \cdot 10^{-11}$	10,3
Klorsyrning	$HClO_2$	$1,3 \cdot 10^{-2}$	1,9
Kromsyre	H_2CrO_4	$2,0 \cdot 10^{-1}$	0,7
Hydrogenkromat	$HCrO_4^-$	$3,2 \cdot 10^{-7}$	6,5
Maleinsyre, <i>cis</i> -butendisyre	$C_4H_4O_4$	$1,2 \cdot 10^{-2}$	1,9
Hydrogenmaleat	$C_4H_3O_4^-$	$5,9 \cdot 10^{-7}$	6,2
Melkesyre (2-hydroksypropansyre)	$CH_3CH(OH)COOH$	$1,4 \cdot 10^{-4}$	3,9
Metansyre (mausyre)	$HCHO_2$	$1,5 \cdot 10^{-4}$	3,8
Oksalsyre	$H_2C_2O_4$	$5,6 \cdot 10^{-2}$	1,3
Hydrogenoksalat	$HC_2O_4^-$	$1,5 \cdot 10^{-4}$	3,8
Propansyre	$HC_3H_5O_2$	$1,3 \cdot 10^{-5}$	4,9

Salisylsyre	$\text{C}_6\text{H}_4(\text{OH})\text{COOH}$	$1,0 \cdot 10^{-3}$	3,0
Salpetersyring	HNO_2	$5,6 \cdot 10^{-4}$	3,3
Svovelsyring	H_2SO_3	$1,4 \cdot 10^{-2}$	1,9
Hydrogensulfitt	HSO_3^-	$6,3 \cdot 10^{-8}$	7,2
Sitronsyre	$\text{H}_3\text{C}_6\text{H}_5\text{O}_7$	$7,4 \cdot 10^{-4}$	3,1
Dihydrogensitrat	$\text{H}_2\text{C}_6\text{H}_5\text{O}_7^-$	$1,7 \cdot 10^{-5}$	4,8
Hydrogensitrat	$\text{HC}_6\text{H}_5\text{O}_7^{2-}$	$4,1 \cdot 10^{-7}$	6,4
Vinsyre (2,3-dihydroksybutandisyre, tartarsyre)	$(\text{CH}(\text{OH})\text{COOH})_2$	$6,8 \cdot 10^{-4}$	3,2
Hydrogentartrat	$\text{HOOC}(\text{CH}(\text{OH}))_2\text{COO}^-$	$1,2 \cdot 10^{-5}$	4,9
Hypoklorsyre	HOCl	$4,0 \cdot 10^{-8}$	7,4
Urea	$\text{CH}_4\text{N}_2\text{O}$	$0,8 \cdot 10^{-1}$	0,1

BASEKONSTANTER (K_b) I VANNLØSNING VED 25 °C

Navn	Formel	K_b	$\text{p}K_b$
Acetat	CH_3COO^-	$5,0 \cdot 10^{-10}$	9,3
Ammoniakk	NH_3	$1,8 \cdot 10^{-5}$	4,7
Metylamin	CH_3NH_2	$5,0 \cdot 10^{-4}$	3,3
Dimetylamin	$(\text{CH}_3)_2\text{NH}$	$5,0 \cdot 10^{-4}$	3,3
Trimetylamin	$(\text{CH}_3)_3\text{N}$	$6,3 \cdot 10^{-5}$	4,2
Etylamin	$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{NH}_2$	$4,6 \cdot 10^{-4}$	3,4
Dietylamin	$(\text{C}_2\text{H}_5)_2\text{NH}$	$6,3 \cdot 10^{-4}$	3,2
Trietylamin	$(\text{C}_2\text{H}_5)_3\text{N}$	$5,0 \cdot 10^{-4}$	3,3
Fenylamin (Anilin)	$\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$	$7,9 \cdot 10^{-10}$	9,1
Pyridin	$\text{C}_5\text{H}_5\text{N}$	$1,6 \cdot 10^{-9}$	8,8
Hydrogenkarbonat	HCO_3^-	$2,0 \cdot 10^{-8}$	7,7
Karbonat	CO_3^{2-}	$2,0 \cdot 10^{-4}$	3,7

SYRE-BASE-INDIKATORER

Indikator	Farge	pH-omslagsområde
Metylfiolett	gul/fiolett	0,0 - 1,6
Tymolblått	rød/gul	1,2 - 2,8
Metyloransje	rød/oransje	3,2 - 4,4
Bromfenolblått	gul/blå	3,0 - 4,6
Kongorødt	fiolett/rød	3,0 - 5,0
Bromkreosolgrønt	gul/blå	3,8 - 5,4
Metylørødt	rød/gul	4,8 - 6,0
Lakmus	rød/blå	5,0 - 8,0
Bromtymolblått	gul/blå	6,0 - 7,6
Fenolørødt	gul/rød	6,6 - 8,0
Tymolblått	gul/blå	8,0 - 9,6
Fenolftalein	fargeløs/rød	8,2 - 10,0

Alizaringul	gul/lilla	10,1 - 12,0
-------------	-----------	-------------

LØSELIGHETSTABELL FOR SALT I VANN VED 25 °C

	Br ⁻	Cl ⁻	CO ₃ ²⁻	CrO ₄ ²⁻	I ⁻	O ²⁻	OH ⁻	S ²⁻	SO ₄ ²⁻
Ag ⁺	U	U	U	U	U	U	Uk	U	T
Al ³⁺	R	R	Uk	Uk	R	U	U	R	R
Ba ²⁺	L	L	U	U	L	R	L	T	U
Ca ²⁺	L	L	U	T	L	T	U	T	T
Cu ²⁺	L	L	Uk	U	Uk	U	U	U	L
Fe ²⁺	L	L	U	U	L	U	U	U	L
Fe ³⁺	R	R	Uk	U	Uk	U	U	U	L
Hg ₂ ²⁺	U	U	U	U	U	Uk	U	Uk	U
Hg ²⁺	T	L	Uk	U	U	U	U	U	R
Mg ²⁺	L	L	U	L	L	U	U	R	L
Ni ²⁺	L	L	U	U	L	U	U	U	L
Pb ²⁺	T	T	U	U	U	U	U	U	U
Sn ²⁺	R	R	U	Uk	R	U	U	U	R
Sn ⁴⁺	R	R	Uk	L	R	U	U	U	R
Zn ²⁺	L	L	U	U	L	U	U	U	L

U = uløselig det løses mindre enn 0,01 g av saltet i 100 g vann, T = tungtløselig: det løses mellom 0,01 og 1 g av saltet i 100 g vann, L = lettøselig: det løses mer enn 1 g av saltet per 100 g vann, Uk = Ukjent forbindelse, R = reagerer med vann

LØSELIGHETSPRODUKT, K_{sp}, FOR SALT I VANN VED 25 °C

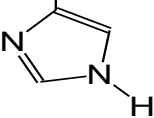
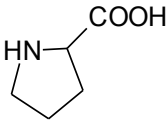
Navn	Kjemisk formel	K _{sp}
Aluminiumfosfat	AlPO ₄	9,84·10 ⁻²¹
Bariumfluorid	BaF ₂	1,84·10 ⁻⁷
Bariumkarbonat	BaCO ₃	2,58·10 ⁻⁹
Bariumkromat	BaCrO ₄	1,17·10 ⁻¹⁰
Bariumnitrat	Ba(NO ₃) ₂	4,64·10 ⁻³
Bariumoksalat	BaC ₂ O ₄	1,70·10 ⁻⁷
Bariumsulfat	BaSO ₄	1,08·10 ⁻¹⁰
Bly (II) bromid	PbBr ₂	6,60·10 ⁻⁶
Bly (II) hydroksid	Pb(OH) ₂	1,43·10 ⁻²⁰
Bly (II) jodid	PbI ₂	9,80·10 ⁻⁹
Bly (II) karbonat	PbCO ₃	7,40·10 ⁻¹⁴
Bly (II) klorid	PbCl ₂	1,70·10 ⁻⁵
Bly (II) oksalat	PbC ₂ O ₄	8,50·10 ⁻⁹
Bly (II) sulfat	PbSO ₄	2,53·10 ⁻⁸
Bly (II) sulfid	PbS	3·10 ⁻²⁸
Jern (II) fluorid	FeF ₂	2,36·10 ⁻⁶
Jern (II) hydroksid	Fe(OH) ₂	4,87·10 ⁻¹⁷

Jern (II) karbonat	FeCO_3	$3,13 \cdot 10^{-11}$
Jern (II) sulfid	FeS	$8 \cdot 10^{-19}$
Jern (III) fosfat	$\text{FePO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$	$9,91 \cdot 10^{-16}$
Jern (III) hydroksid	Fe(OH)_3	$2,79 \cdot 10^{-39}$
Kalsiumfluorid	CaF_2	$3,45 \cdot 10^{-11}$
Kalsiumfosfat	$\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$	$2,07 \cdot 10^{-33}$
Kalsiumhydroksid	Ca(OH)_2	$5,02 \cdot 10^{-6}$
Kalsiumkarbonat	CaCO_3	$3,36 \cdot 10^{-9}$
Kalsiummolybdat	CaMoO_4	$1,46 \cdot 10^{-8}$
Kalsiumoksalat	CaC_2O_4	$3,32 \cdot 10^{-9}$
Kalsiumsulfat	CaSO_4	$4,93 \cdot 10^{-5}$
Kobolt(II) hydroksid	Co(OH)_2	$5,92 \cdot 10^{-15}$
Kopper(I) bromid	CuBr	$6,27 \cdot 10^{-9}$
Kopper(I) klorid	CuCl	$1,72 \cdot 10^{-7}$
Kopper(I) oksid	Cu_2O	$2 \cdot 10^{-15}$
Kopper(I) jodid	CuI	$1,27 \cdot 10^{-12}$
Kopper(II) fosfat	$\text{Cu}_3(\text{PO}_4)_2$	$1,40 \cdot 10^{-37}$
Kopper(II) oxalat	CuC_2O_4	$4,43 \cdot 10^{-10}$
Kopper(II) sulfid	CuS	$8 \cdot 10^{-37}$
Kvikksølv (I) bromid	Hg_2Br_2	$6,40 \cdot 10^{-23}$
Kvikksølv (I) jodid	Hg_2I_2	$5,2 \cdot 10^{-29}$
Kvikksølv (I) karbonat	Hg_2CO_3	$3,6 \cdot 10^{-17}$
Kvikksølv (I) klorid	Hg_2Cl_2	$1,43 \cdot 10^{-18}$
Kvikksølv (II) bromid	HgBr_2	$6,2 \cdot 10^{-20}$
Kvikksølv (II) jodid	HgI_2	$2,9 \cdot 10^{-29}$
Litiumkarbonat	Li_2CO_3	$8,15 \cdot 10^{-4}$
Magnesiumfosfat	$\text{Mg}_3(\text{PO}_4)_2$	$1,04 \cdot 10^{-24}$
Magnesiumhydroksid	Mg(OH)_2	$5,61 \cdot 10^{-12}$
Magnesiumkarbonat	MgCO_3	$6,82 \cdot 10^{-6}$
Magnesiumoksalat	MgC_2O_4	$4,83 \cdot 10^{-6}$
Mangan(II) karbonat	MnCO_3	$2,24 \cdot 10^{-11}$
Mangan(II) oksalat	MnC_2O_4	$1,70 \cdot 10^{-7}$
Nikkel(II) fosfat	$\text{Ni}_3(\text{PO}_4)_2$	$4,74 \cdot 10^{-32}$
Nikkel(II) hydroksid	Ni(OH)_2	$5,48 \cdot 10^{-16}$
Nikkel(II) karbonat	NiCO_3	$1,42 \cdot 10^{-7}$
Nikkel(II) sulfid	NiS	$2 \cdot 10^{-19}$
Sinkhydroksid	Zn(OH)_2	$3 \cdot 10^{-17}$
Sinkkarbonat	ZnCO_3	$1,46 \cdot 10^{-10}$
Sinksulfid	ZnS	$2 \cdot 10^{-24}$
Sølv (I) acetat	AgCH_3COO	$1,94 \cdot 10^{-3}$
Sølv (I) bromid	AgBr	$5,35 \cdot 10^{-13}$
Sølv (I) jodid	AgI	$8,52 \cdot 10^{-17}$
Sølv (I) karbonat	Ag_2CO_3	$8,46 \cdot 10^{-12}$
Sølv (I) klorid	AgCl	$1,77 \cdot 10^{-10}$
Sølv (I) kromat	Ag_2CrO_4	$1,12 \cdot 10^{-12}$
Sølv (I) sulfat	Ag_2SO_4	$1,20 \cdot 10^{-5}$
Sølv (I) sulfid	Ag_2S	$8 \cdot 10^{-51}$
Tinn(II) hydroksid	Sn(OH)_2	$5,45 \cdot 10^{-27}$

AMINOSYRER

Vanlig navn	Forkortelse	Strukturformel	pH isoelektrisk punkt
Alanin	Ala	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_3 \end{array}$	6,0
Arginin	Arg	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{NH}-\text{C}-\text{NH}_2 \\ \\ \text{NH} \end{array}$	10,8
Asparagin	Asn	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{C}-\text{NH}_2 \\ \\ \text{O} \end{array}$	5,4
Asparaginsyre	Asp	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{COOH} \end{array}$	2,8
Cystein	Cys	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{SH} \end{array}$	5,1
Fenylalanin	Phe	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2 \\ \\ \text{C}_6\text{H}_5 \end{array}$	5,5
Glutamin	Gln	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{C}-\text{NH}_2 \\ \\ \text{O} \end{array}$	5,7

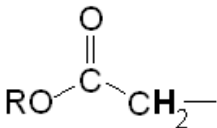
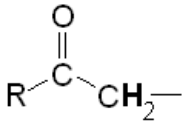
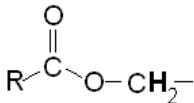
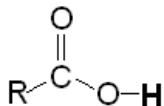
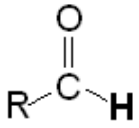
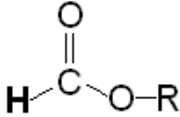

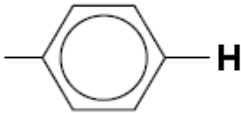
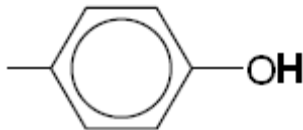
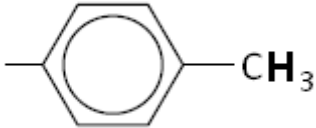
Glutaminsyre	Glu	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{COOH} \end{array}$	3,2
Glysin	Gly	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{H} \end{array}$	6,0
Histidin	His	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2 \\ \\ \text{N} \end{array}$ 	7,6
Isoleucin	Ile	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{H}_3\text{C}-\text{CH}-\text{CH}_2-\text{CH}_3 \end{array}$	6.0
Leucin	Leu	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2 \\ \\ \text{H}_3\text{C}-\text{CH}-\text{CH}_3 \end{array}$	6,0
Lysin	Lys	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{NH}_2 \end{array}$	9,7
Metionin	Met	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{S}-\text{CH}_3 \end{array}$	5,7
Prolin	Pro		6,3

Serin	Ser	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2-\text{OH} \end{array}$	5,7
Treonin	Thr	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{H}_3\text{C}-\text{CH}-\text{OH} \end{array}$	5,6
Tryptofan	Trp	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2 \\ \\ \text{Indole ring} \end{array}$	5,9
Tyrosin	Tyr	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2 \\ \\ \text{Benzene ring} \\ \\ \text{OH} \end{array}$	5,7
Valin	Val	$\begin{array}{c} \text{H}_2\text{N}-\text{CH}-\text{COOH} \\ \\ \text{H}_3\text{C}-\text{CH}-\text{CH}_3 \end{array}$	6,0

¹H-NMR-DATA

Typiske verdier for kjemisk, δ , relativ til tetrametylsilan (TMS) med kjemisk skift lik 0.
R = alkylgruppe, HAL= halogen (Cl, Br eller I). Løsningsmiddel kan påvirke kjemisk skift.

Type proton	Kjemisk skift, ppm
$-\text{CH}_3$	0,9 – 1,0
$-\text{CH}_2-\text{R}$	1,3 – 1,4
$-\text{CHR}_2$	1,4 – 1,6
$-\text{C}\equiv\text{C}-\text{H}$	1,8 – 3,1
$-\text{CH}_2-\text{HAL}$	3,5 – 4,4
$\text{R}-\text{O}-\text{CH}_2-$	3,3 – 3,7
$\text{R}-\text{O}-\text{H}$	0,5 – 6,0
$-\text{CH}=\text{CH}_2$	4,5 – 6,0
	2,0 – 2,5
	2,2 – 2,7
	3,8 – 4,1
	9,0 – 13,0
	9,4 – 10,0
	Ca. 8

	6,9 – 9,0
	4,0 – 12,0
	2,5 – 3,5

ORGANISKE FORBINDELSER

Kp = kokepunkt, °C

Smp = smeltepunkt, °C

HYDROKARBONER, METTEDE				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Metan	CH ₄	-182	-161	
Etan	C ₂ H ₆	-183	-89	
Propan	C ₃ H ₈	-188	-42	
Butan	C ₄ H ₁₀	-138	-0,5	
Pentan	C ₅ H ₁₂	-130	36	
Heksan	C ₆ H ₁₄	-95	69	
Heptan	C ₇ H ₁₆	-91	98	
Oktan	C ₈ H ₁₈	-57	126	
Nonan	C ₉ H ₂₀	-53	151	
Dekan	C ₁₀ H ₂₂	-30	174	
Syklopropan	C ₃ H ₆	-128	-33	
Syklobutan	C ₄ H ₈	-91	13	
Syklopentan	C ₅ H ₁₀	-93	49	
Sykloheksan	C ₆ H ₁₂	7	81	
2-Metyl-propan	C ₄ H ₁₀	-159	-12	Isobutan
2,2-Dimetylpropan	C ₅ H ₁₂	-16	9	Neopentan
2-Metylbutan	C ₅ H ₁₂	-160	28	Isopentan
2-Metylpentan	C ₆ H ₁₄	-154	60	Isoheksan
3-Metylpentan	C ₆ H ₁₄	-163	63	
2,2-Dimetylbutan	C ₆ H ₁₄	-99	50	Neoheksan
2,3-Dimetylbutan	C ₆ H ₁₄	-128	58	
2,2,4-Trimetylpentan	C ₈ H ₁₈	-107	99	Isooktan
2,2,3-Trimetylpentan	C ₈ H ₁₈	-112	110	
2,3,3-Trimetylpentan	C ₈ H ₁₈	-101	115	
2,3,4-Trimetylpentan	C ₈ H ₁₈	-110	114	

HYDROKARBONER, UMETTEDE, alkener				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Eten	C ₂ H ₄	-169	-104	Etylen
Propen	C ₃ H ₆	-185	-48	Propylen
But-1-en	C ₄ H ₈	-185	-6	
<i>cis</i> -But-2-en	C ₄ H ₈	-139	4	
<i>trans</i> -But-2-en	C ₄ H ₈	-106	1	
Pent-1-en	C ₅ H ₁₀	-165	30	
<i>cis</i> -Pent-2-en	C ₅ H ₁₀	-151	37	
<i>trans</i> -Pent-2-en	C ₅ H ₁₀	-140	36	
Heks-1-en	C ₆ H ₁₂	-140	63	
<i>cis</i> -Heks-2-en	C ₆ H ₁₂	-141	69	
<i>trans</i> -Heks-2-en	C ₆ H ₁₂	-133	68	
<i>cis</i> -Heks-3-en	C ₆ H ₁₂	-138	66	
<i>trans</i> -Heks-3-en	C ₆ H ₁₂	-115	67	
Hept-1-en	C ₇ H ₁₄	-119	94	
<i>cis</i> -Hept-2-en	C ₇ H ₁₄		98	
<i>trans</i> -Hept-2-en	C ₇ H ₁₄	-110	98	
<i>cis</i> -Hept-3-en	C ₇ H ₁₄	-137	96	
<i>trans</i> -Hept-3-en	C ₇ H ₁₄	-137	96	
Okt-1-en	C ₈ H ₁₆	-102	121	
Non-1-en	C ₉ H ₁₈	-81	147	
Dek-1-en	C ₁₀ H ₂₀	-66	171	
Sykloheksen	C ₆ H ₁₀	-104	83	
1,3-Butadien	C ₄ H ₆	-109	4	
Penta-1,2-dien	C ₅ H ₈	-137	45	
<i>trans</i> -Penta-1,3-dien	C ₅ H ₈	-87	42	
<i>cis</i> -Penta-1,3-dien	C ₅ H ₈	-141	44	
Heksa-1,2-dien	C ₆ H ₁₀		76	
<i>cis</i> -Heksa-1,3-dien	C ₆ H ₁₀		73	
<i>trans</i> -Heksa-1,3-dien	C ₆ H ₁₀	-102	73	
Heksa-1,5-dien	C ₆ H ₁₀	-141	59	
Heksa-1,3,5-trien	C ₆ H ₈	-12	78,5	
HYDROKARBONER, UMETTEDE, alkyner				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Etyn	C ₂ H ₂	-81	-85	Acetylen
Propyn	C ₃ H ₄	-103	-23	Metylacetylen
But-1-yn	C ₄ H ₆	-126	8	
But-2-yn	C ₄ H ₆	-32	27	
Pent-1-yn	C ₅ H ₈	-90	40	
Pent-2-yn	C ₅ H ₈	-109	56	
Heks-1-yn	C ₆ H ₁₀	-132	71	
Heks-2-yn	C ₆ H ₁₀	-90	85	
Heks-3-yn	C ₆ H ₁₀	-103	81	
AROMATISKE HYDROKARBONER				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Benzen	C ₆ H ₆	5	80	
Metylbenzen	C ₇ H ₈	-95	111	
Etylbenzen, fenyletan	C ₈ H ₁₀	-95	136	
Fenyleten	C ₈ H ₈	-31	145	Styren, vinylbenzen
Fenylbenzen	C ₁₂ H ₁₀	69	256	Difenyl, bifenyl
Difenylmetan	C ₁₃ H ₁₂	25	265	
Trifenylmetan	C ₁₉ H ₁₆	94	360	Tritan

1,2-Difenyletan	C ₁₄ H ₁₄	53	284	Bibenzyl
Naftalen	C ₁₀ H ₈	80	218	Enkleste PAH
Antracen	C ₁₄ H ₁₀	216	340	PAH
Phenatren	C ₁₄ H ₁₀	99	340	PAH
ALKOHOLER				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Metanol	CH ₃ OH	-98	65	Tresprit,
Etanol	C ₂ H ₆ O	-114	78	
Propan-1-ol	C ₃ H ₈ O	-124	97	<i>n</i> -propanol
Propan-2-ol	C ₃ H ₈ O	-88	82	Isopropanol
Butan-1-ol	C ₄ H ₁₀ O	-89	118	<i>n</i> -Butanol
Butan-2-ol	C ₄ H ₁₀ O	-89	100	<i>sec</i> -Butanol
2-Metylpropan-1-ol	C ₄ H ₁₀ O	-108	180	Isobutanol
2-Metylpropan-2-ol	C ₄ H ₁₀ O	-26	82	<i>tert</i> -Butanol
Pentan-1-ol	C ₅ H ₁₂ O	-78	138	<i>n</i> -Pentanol, amylalkohol
Pentan-2-ol	C ₅ H ₁₂ O	-73	119	<i>sec</i> -amylalkohol
Pentan-3-ol	C ₅ H ₁₂ O	-69	116	Dietylkarbinol
Heksan-1-ol	C ₆ H ₁₄ O	-47	158	Kapronalkohol, <i>n</i> -heksanol
Heksan-2-ol	C ₆ H ₁₄ O		140	
Heksan-3-ol	C ₆ H ₁₄ O		135	
Heptan-1-ol	C ₇ H ₁₆ O	-33	176	Heptylalkohol, <i>n</i> -heptanol
Oktan-1-ol	C ₈ H ₁₈ O	-15	195	Kaprylalkohol, <i>n</i> -oktanol
Sykloheksanol	C ₆ H ₁₂ O	26	161	
Etan-1,2-diol	C ₂ H ₆ O ₂	-13	197	Etylenglykol
Propan-1,2,3-triol	C ₃ H ₈ O ₃	18	290	Glyserol, inngår i fettarten triglyserid
Fenylmetanol	C ₇ H ₈ O	-15	205	Benzylalkohol
2-fenyletanol	C ₈ H ₁₀ O	-27	219	Benzylmetanol
KARBONYLFORBINDELSER				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Metanal	CH ₂ O	-92	-19	Formaldehyd
Etanal	C ₂ H ₄ O	-123	20	Acetaldehyd
Fenylmetanal	C ₇ H ₆ O	-57	179	Benzaldehyd
Fenyletanal	C ₈ H ₈ O	-10	193	Fenylacetaldehyd
Propanal	C ₃ H ₆ O	-80	48	Propionaldehyd
2-Metylpropanal	C ₄ H ₈ O	-65	65	
Butanal	C ₄ H ₈ O	-97	75	
3-Hydroksybutanal	C ₄ H ₈ O ₂		83	
3-Metylbutanal	C ₅ H ₁₀ O	-51	93	Isovaleraldehyd
Pentanal	C ₅ H ₁₀ O	-92	103	Valeraldehyd
Heksanal	C ₆ H ₁₂ O	-56	131	Kapronaldehyd
Heptanal	C ₇ H ₁₄ O	-43	153	
Oktanal	C ₈ H ₁₆ O		171	Kaprylaldehyd
Propanon	C ₃ H ₆ O	-95	56	Aceton
Butanon	C ₄ H ₈ O	-87	80	Metyletylketon
3-Metylbutan-2-on	C ₅ H ₁₀ O	-93	94	Metylisopropylketon
Pentan-2-on	C ₅ H ₁₀ O	-77	102	Metylpropylketon
Pentan-3-on	C ₅ H ₁₀ O	-39	102	Dietylketon
4-Metyl-pentan-2-on	C ₆ H ₁₂ O	-84	117	Isobutylmetylketon
2-Metylpentan-3-on	C ₆ H ₁₂ O		114	Etylisopropylketon
2,4-Dimetylpentan-3-on	C ₇ H ₁₄ O	-69	125	Di-isopropylketon
2,2,4,4-Tetrametylpentan-3-on	C ₉ H ₁₈ O	-25	152	Di- <i>tert</i> -butylketon
Sykloheksanon	C ₆ H ₁₀ O	-28	155	Pimelicketon

<i>trans</i> -Fenylprop-2-enal	C ₉ H ₈ O	-8	246	<i>trans</i> -Kanelaldehyd
ORGANISKE SYRER				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Metansyre	CH ₂ O ₂	8	101	Maursyre, pK _a = 3,75
Etansyre	C ₂ H ₄ O ₂	17	118	Eddiksyre, pK _a = 4,76
Propansyre	C ₃ H ₆ O ₂	-21	141	Propionsyre, pK _a = 4,87
2-Metyl-propansyre	C ₄ H ₈ O ₂	-46	154	pK _a = 4,84
2-Hydroksypropansyre	C ₃ H ₆ O ₃		122	Melkesyre, pK _a = 3,86
3-Hydroksypropansyre	C ₃ H ₆ O ₃			Dekomponerer ved oppvarming, pK _a = 4,51
Butansyre	C ₄ H ₈ O ₂	-5	164	Smørsyre, pK _a = 4,83
3-Metylbutansyre	C ₅ H ₁₀ O ₂	-29	177	Isovaleriansyre , pK _a = 4,77
Pentansyre	C ₅ H ₁₀ O ₂	-34	186	Valeriansyre, pK _a = 4,83
Hexansyre	C ₆ H ₁₂ O ₂	-3	205	Kapronsyre, pK _a = 4,88
Propensyre	C ₃ H ₄ O ₂	12	139	pK _a = 4,25
<i>cis</i> -But-2-ensyre	C ₄ H ₆ O ₂	15	169	<i>cis</i> -Krotonsyre, pK _a = 4,69
<i>trans</i> -But-2-ensyre	C ₄ H ₆ O ₂	72	185	<i>trans</i> -Krotonsyre, pK _a = 4,69
But-3-ensyre	C ₄ H ₆ O ₂	-35	169	pK _a = 4,34
Etandisyre	C ₂ H ₂ O ₄			Oksalsyre, pK _{a1} = 1,25, pK _{a2} = 3,81
Propandisyre	C ₃ H ₄ O ₄			Malonsyre, pK _{a1} = 2,85, pK _{a2} = 5,70
Butandisyre	C ₄ H ₆ O ₄	188		Succininsyre, pK _{a1} = 4,21, pK _{a2} = 5,64
Pentandisyre	C ₅ H ₈ O ₄	98		Glutarsyre, pK _{a1} = 4,32, pK _{a2} = 5,42
Heksandisyre	C ₆ H ₁₀ O ₄	153	338	Adipinsyre, pK _{a1} = 4,41, pK _{a2} = 5,41
Ascorbinsyre	C ₆ H ₈ O ₆	190-192		pK _{a1} = 4,17, pK _{a2} = 11,6
<i>trans</i> -3-Fenylprop-2-ensyre	C ₉ H ₈ O ₂	134	300	pK _a = 4,44
<i>cis</i> -3-Fenylprop-2-ensyre	C ₉ H ₈ O ₂	42		pK _a = 3,88
Benzosyre	C ₇ H ₆ O ₂	122	250	
Fenyleddiksyre	C ₈ H ₈ O ₂	77	266	pK _a = 4,31
ESTERE				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Benzyletanat	C ₉ H ₁₀ O ₂	-51	213	Benzylacetat, lukter pære og jordbær
Butylbutanat	C ₈ H ₁₆ O ₂	-92	166	Lukter ananas
Etylbutanat	C ₆ H ₁₂ O ₂	-98	121	Lukter banan, ananas og jordbær
Etyletanat	C ₄ H ₈ O ₂	-84	77	Etylacetat, løsemiddel
Etylheptanat	C ₉ H ₁₈ O ₂	-66	187	Lukter aprikos og kirsebær
Etylmetanat	C ₃ H ₆ O ₂	-80	54	Lukter rom og sitron
Etylpentanat	C ₇ H ₁₄ O ₂	-91	146	Lukter eple
Metylbutanat	C ₅ H ₁₀ O ₂	-86	103	Lukter eple og ananas
3-Metyl-1-butyletanat	C ₇ H ₁₄ O ₂	-79	143	Isoamylacetat, isopentylacetat, lukter pære og banan
Metyl- <i>trans</i> -cinnamat	C ₁₀ H ₁₀ O ₂	37	262	Metylester av kanelsyre, lukter jordbær
Oktyletanat	C ₁₀ H ₂₀ O ₂	-39	210	Lukter appelsin
Pentylbutanat	C ₉ H ₁₈ O ₂	-73	186	Lukter aprikos, pære og ananas
Pentyletanat	C ₇ H ₁₄ O ₂	-71	149	Amylacetat, lukter banan og eple
Pentylpentanat	C ₁₀ H ₂₀ O ₂	-79	204	Lukter eple
ORGANISKE FORBINDELSER MED NITROGEN				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Metylamin	CH ₅ N	-94	-6	pK _b = 3,34
Dimetylamin	C ₂ H ₇ N	-92	7	pK _b = 3,27
Trimetylamin	C ₃ H ₉ N	-117	2,87	pK _b = 4,20
Etylamin	C ₂ H ₇ N	-81	17	pK _b = 3,35

Dietylamin	$C_4H_{11}N$	-28	312	$pK_b = 3,16$
Etanamid	C_2H_3NO	79-81	222	Acetamid
Fenylamin				Anilin
1,4-diaminbutan	$C_4H_{12}N_2$	27	158-160	Engelsknavn: putrescine
1,6-Diaminheksan	$C_6H_{16}N_2$	9	178-180	Engelsknavn: cadaverine
ORGANISKE FORBINDELSER MED HALOGEN				
Navn	Formel	Smp	Kp	Diverse
Klormetan	CH_3Cl	-98	-24	Metylklorid
Diklormetan	CH_2Cl_2	-98	40	Metylenklorid, Mye brukt som løsemiddel
Triklormetan	$CHCl_3$	-63	61	Kloroform
Tetraklormetan	CCl_4	-23	77	Karbontetraklorid
Kloretansyre	$C_2H_3ClO_2$	63	189	Kloreddiksyre, $pK_a = 2,87$
Dikloretansyre	$C_2H_2Cl_2O_2$	9,5	194	Dikloreddiksyre, $pK_a = 1,35$
Trikloretansyre	$C_2HCl_3O_2$	57	196	Trikloretansyre, $pK_a = 0,66$
Kloreten	C_2H_3Cl	-154	-14	Monomeren i polymeren PVC

KVALITATIV UORGANISK ANALYSE. FARGE PÅ BUNNFALL ELLER FARGET KOMPLEKS I LØSNING.

	HCl	H ₂ SO ₄	NH ₃	KI	KSCN	K ₃ Fe(CN) ₆	K ₄ Fe(CN) ₆	K ₂ CrO ₄	Na ₂ S (mettet)	Na ₂ C ₂ O ₄	Na ₂ CO ₃	Dimetylglyoxim (1%)
Ag ⁺	Hvitt			Lysgult	Hvitt	Oransjebrunt	Hvitt	Rødbrunt	Svart	Gråhvitt		
Pb ²⁺	Hvitt	Hvitt	Hvitt	Sterkt gult	Hvitt		Hvitt	Sterkt gult	Svart	Hvitt	Hvitt	
Cu ²⁺			Sterkt blåfarget	Gulbrunt	Grønnsort	Gulbrun-grønt	Brunt	Brunt	Svart	Blåhvitt		Brunt
Sn ²⁺			Hvitt			Hvitt	Hvitt	Brungult	Brunt			
Ni ²⁺						Gulbrunt	Lyst grønnhvitt		Svart			Lakserødt
Fe ²⁺			Blågrønt			Mørkeblått	Lyseblått	Brungult	Svart			Blodrødt med ammoniakk
Fe ³⁺			Brunt	Brunt	Blodrødt	Sterkt brunt	Mørkeblått	Gulbrunt	Svart		Oransje-brunt	Brunt
Zn ²⁺						Guloransje	Hvitt	Sterkt gult	Gulhvitt		Hvitt	Rødbrunt
Ba ²⁺		Hvitt					Hvitt	Sterkt gult	Gulhvitt kan forekomme	Hvitt	Hvitt	
Ca ²⁺									Gulehvitt kan forekomme	Hvitt	Hvitt	

Grunnstoffenes periodesystem med elektronfordeling

Gruppe 1		Gruppe 2		Forklaring										Gruppe 13	Gruppe 14	Gruppe 15	Gruppe 16	Gruppe 17	Gruppe 18																
<div>1 1,01 H 1 Hydrogen</div>				<div>Atomnummer Atommasse Symbol Elektronfordeling Navn ( ) betyr massetallet til den mest stabile isotopen * Lantanoider ** Aktinoider</div>										<div>35 79,9 Br 2, 8, 18, 7 Brom</div>		<div>Fargekoder <div>Ikke-metall</div><div>Halvmetall</div><div>Metall</div><div>Fast stoff B</div><div>Væske Hg</div><div>Gass N</div></div>																			
<div>3 6,94 Li 2, 1 Lithium</div>		<div>4 9,01 Be 2, 2 Beryllium</div>																																	
<div>11 22,99 Na 2, 8, 1 Natrium</div>		<div>12 24,3 Mg 2, 8, 2 Magnesium</div>		3		4		5		6		7		8		9		10																	
<div>19 39,1 K 2, 8, 8, 1 Kalium</div>		<div>20 40,1 Ca 2, 8, 8, 2 Kalsium</div>		<div>21 45 Sc 2, 8, 9, 2 Scandium</div>		<div>22 47,9 Ti 2, 8, 9, 2 Titan</div>		<div>23 50,9 V 2, 8, 11, 2 Vanadium</div>		<div>24 52,0 Cr 2, 8, 12, 1 Krom</div>		<div>25 54,9 Mn 2, 8, 13, 2 Mangan</div>		<div>26 55,8 Fe 2, 8, 14, 2 Jern</div>		<div>27 58,9 Co 2, 8, 15, 2 Kobolt</div>		<div>28 58,7 Ni 2, 8, 16, 2 Nikkel</div>		<div>29 63,5 Cu 2, 8, 18, 1 Kobber</div>		<div>30 65,4 Zn 2, 8, 18, 2 Sink</div>		<div>31 69,7 Ga 2, 8, 18, 3 Gallium</div>		<div>32 72,6 Ge 2, 8, 18, 4 Germanium</div>		<div>33 74,9 As 2, 8, 18, 5 Arsen</div>		<div>34 79,0 Se 2, 8, 18, 6 Selen</div>		<div>35 79,9 Br 2, 8, 18, 7 Brom</div>		<div>36 83,8 Kr 2, 8, 18, 8 Krypton</div>	
<div>37 85,5 Rb 2, 8, 18, 8, 1 Rubidium</div>		<div>38 87,6 Sr 2, 8, 18, 8, 2 Strontium</div>		<div>39 88,9 Y 2, 8, 18, 9, 2 Yttrium</div>		<div>40 91,2 Zr 2, 8, 18, 10, 2 Zirkonium</div>		<div>41 92,9 Nb 2, 8, 18, 12, 1 Niob</div>		<div>42 95,9 Mo 2, 8, 18, 13, 1 Molybden</div>		<div>43 (99) Tc 2, 8, 18, 14, 1 Technetium</div>		<div>44 102,9 Ru 2, 8, 18, 15, 1 Ruthenium</div>		<div>45 102,9 Rh 2, 8, 18, 16, 1 Rhodium</div>		<div>46 106,4 Pd 2, 8, 18, 17, 1 Palladium</div>		<div>47 107,9 Ag 2, 8, 18, 18, 1 Sølv</div>		<div>48 112,4 Cd 2, 8, 18, 18, 2 Kadmium</div>		<div>49 114,8 In 2, 8, 18, 18, 3 Indium</div>		<div>50 118,7 Sn 2, 8, 18, 18, 4 Tinn</div>		<div>51 121,8 Sb 2, 8, 18, 18, 5 Antimon</div>		<div>52 127,6 Te 2, 8, 18, 18, 6 Tellur</div>		<div>53 126,9 I 2, 8, 18, 18, 7 Jod</div>		<div>54 131,3 Xe 2, 8, 18, 18, 8 Xenon</div>	
<div>55 132,9 Cs 2, 8, 18, 18, 8, 1 Cesium</div>		<div>56 137,3 Ba 2, 8, 18, 18, 8, 2 Barium</div>		<div>57 138,9 La 2, 8, 18, 18, 9, 2 Lantan*</div>		<div>72 178,5 Hf 2, 8, 18, 32, 10, 2 Hafnium</div>		<div>73 180,9 Ta 2, 8, 18, 32, 11, 2 Tantal</div>		<div>74 183,9 W 2, 8, 18, 32, 12, 2 Wolfram</div>		<div>75 186,2 Re 2, 8, 18, 32, 13, 2 Rhenium</div>		<div>76 190,2 Os 2, 8, 18, 32, 14, 2 Osmium</div>		<div>77 192,2 Ir 2, 8, 18, 32, 17, 0 Iridium</div>		<div>78 195,1 Pt 2, 8, 18, 32, 17, 1 Platina</div>		<div>79 197,0 Au 2, 8, 18, 32, 18, 1 Gull</div>		<div>80 200,6 Hg 2, 8, 18, 32, 18, 2 Kvikksølv</div>		<div>81 204,4 Tl 2, 8, 18, 32, 18, 3 Thallium</div>		<div>82 207,2 Pb 2, 8, 18, 32, 18, 4 Bly</div>		<div>83 209,0 Bi 2, 8, 18, 32, 18, 5 Vismut</div>		<div>84 (210) Po 2, 8, 18, 32, 18, 6 Polonium</div>		<div>85 (210) At 2, 8, 18, 32, 18, 7 Astat</div>		<div>86 (222) Rn 2, 8, 18, 32, 18, 8 Radon</div>	
<div>87 (223) Fr 2, 8, 18, 32, 18, 8, 1 Francium</div>		<div>88 (226) Rd 2, 8, 18, 32, 18, 8, 2 Radium</div>		<div>89 (227) Ac 2, 8, 18, 32, 18, 9, 2 Actinium**</div>		<div>104 (261) Rf 2, 8, 18, 32, 32, 10, 2 Rutherfordium</div>		<div>105 (262) Db 2, 8, 18, 32, 32, 11, 2 Dubnium</div>		<div>106 (263) Sb 2, 8, 18, 32, 32, 12, 3 Seaborgium</div>		<div>107 (262) Bh 2, 8, 18, 32, 32, 13, 2 Bohrium</div>		<div>108 (265) Hs 2, 8, 18, 32, 32, 14, 2 Hassium</div>		<div>109 (266) Mt 2, 8, 18, 32, 32, 15, 2 Meitnerium</div>																			
		*																																	

Grunnstoffenes periodesystem med elektronegativitetsverdier

Gruppe 1	Gruppe 2	Forklaring										Gruppe 13	Gruppe 14	Gruppe 15	Gruppe 16	Gruppe 17	Gruppe 18
1 1,01 H 2,1 Hydrogen		Atomnummer Atommasse Symbol Elektronegativitetsverdi Navn															
3 6,94 Li 1,0 Lithium	4 9,01 Be 1,5 Beryllium											5 10,8 B 2,0 Bor	6 12,0 C 2,5 Karbon	7 14,0 N 3,0 Nitrogen	8 16,0 O 3,5 Oksygen	9 19,0 F 4,0 Fluor	10 20,2 Ne Neon
11 22,99 Na 0,9 Natrium	12 24,3 Mg 1,2 Magnesium											13 27,0 Al 1,5 Aluminium	14 28,1 Si 1,8 Silisium	15 31,0 P 2,1 Fosfor	16 32,1 S 2,5 Svovel	17 35,5 Cl 3,0 Klor	18 39,9 Ar Argon
19 39,1 K 0,8 Kalium	20 40,1 Ca 1,0 Kalsium	21 45 Sc 1,3 Scandium	22 47,9 Ti 1,5 Titan	23 50,9 V 1,6 Vanadium	24 52,0 Cr 1,6 Krom	25 54,9 Mn 1,5 Mangan	26 55,8 Fe 1,8 Jern	27 58,9 Co 1,9 Kobolt	28 58,7 Ni 1,9 Nikkel	29 63,5 Cu 1,9 Kobber	30 65,4 Zn 1,6 Sink	31 69,7 Ga 1,6 Gallium	32 72,6 Ge 1,8 Germanium	33 74,9 As 2,0 Arsen	34 79,0 Se 2,4 Selen	35 79,9 Br 2,8 Brom	36 83,8 Kr Krypton
37 85,5 Rb 0,8 Rubidium	38 87,6 Sr 1,0 Strontium	39 88,9 Y 1,2 Yttrium	40 91,2 Zr 1,4 Zirkonium	41 92,9 Nb 1,6 Niob	42 95,9 Mo 1,8 Molybden	43 (99) Tc 1,9 Technetium	44 102,9 Ru 2,2 Ruthenium	45 102,9 Rh 2,2 Rhodium	46 106,4 Pd 2,2 Palladium	47 107,9 Ag 1,9 Sølv	48 112,4 Cd 1,7 Kadmium	49 114,8 In 1,7 Indium	50 118,7 Sn 1,7 Tinn	51 121,8 Sb 1,8 Antimon	52 127,6 Te 2,1 Tellur	53 126,9 I 2,4 Jod	54 131,3 Xe Xenon
55 132,9 Cs 0,7 Cesium	56 137,3 Ba 0,9 Barium	57 138,9 La 1,0 – 1,2 Lantan*	72 178,5 Hf 1,3 Hafnium	73 180,9 Ta 1,5 Tantal	74 183,9 W 1,7 Wolfram	75 186,2 Re 1,9 Rhenium	76 190,2 Os 2,2 Osmium	77 192,2 Ir 2,2 Iridium	78 195,1 Pt 2,2 Platina	79 197,0 Au 2,4 Gull	80 200,6 Hg 1,9 Kvikksølv	81 204,4 Tl 1,8 Thallium	82 207,2 Pb 1,8 Bly	83 209,0 Bi 1,9 Vismut	84 (210) Po 2,0 Polonium	85 (210) At 2,3 Astat	86 (222) Rn Radon
87 (223) Fr 0,7 Francium	88 Rd 0,9 Radium	89 (227) Ac 1,1 Actinium**	104 (261) Rf Rutherfordium	105 (262) Db Dubnium	106 (263) Sb Seaborgium	107 Bh Bohrium	108 (265) Hs Hassium	109 (266) Mt Meitnerium									
		*	57 138,9 La 1,1 Lantan	58 140,1 Ce 1,1 Cerium	59 140,9 Pr 1,1 Praseodym	60 144,2 Nd 1,1 Neodym	61 (147) Pm 1,1 Promethium	62 150,5 Sm 1,2 Samarium	63 152 Eu 1,2 Europium	64 157,3 Gd 1,2 Gadolinium	65 158,9 Tb 1,1 Terbium	66 162,5 Dy 1,2 Dysprosium	67 164,9 Ho 1,2 Holmium	68 167,3 Er 1,2 Erbium	69 168,9 Tm 1,3 Thulium	70 173,0 Yb 1,1 Ytterbium	71 175,0 Lu 1,3 Lutetium
		**	89 (227) Ac 1,1 Actinium	90 232,0 Th 1,3 Thorium	91 231,0 Pa 1,4 Protactinium	92 238,0 U 1,4 Uran	93 (237) Np 1,4 Neptunium	94 (242) Pu 1,3 Plutonium	95 (243) Am 1,1 Americium	96 (247) Cm 1,3 Curium	97 (247) Bk 1,3 Berkelium	98 (249) Cf 1,3 Californium	99 (254) Es 1,3 Einsteinium	100 (253) Fm 1,3 Fermium	101 (256) Md 1,3 Mendelevium	102 No 1,3 Nobelium	103 (257) Lr 1,3 Lawrencium

SAMMENSATTE IONER, NAVN OG FORMEL

Navn	Formel	Navn	Formel
acetat, etanat	CH_3COO^-	jodat	IO_3^-
ammonium	NH_4^+	karbonat	CO_3^{2-}
arsenat	AsO_4^{3-}	klorat	ClO_3^-
arsenitt	AsO_3^{3-}	kloritt	ClO_2^-
borat	BO_3^{3-}	nitrat	NO_3^-
bromat	BrO_3^-	nitritt	NO_2^-
fosfat	PO_4^{3-}	perklorat	ClO_4^-
fosfitt	PO_3^{3-}	sulfat	SO_4^{2-}
hypokloritt	ClO^-	sulfitt	SO_3^{2-}

Kilder:

- De fleste opplysningene er hentet fra *CRC HANDBOOK OF CHEMISTRY and PHYSICS*, 89. UTGAVE (2008 – 2009), ISBN 9781420066791
- *Tabeller og formler i kjemi*, Gyldendal, ISBN 82-05-25901-1
- Esterduft: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ester> (sist besøkt 01.04.2009)
- Stabilitetskonstanter: <http://bilbo.chm.uri.edu/CHM112/tables/Kftable.htm>, <http://www.cem.msu.edu/~cem333/EDTATable.html> (sist besøkt 01.04.2009)
- Kvalitativ uorganisk analyse ved felling – mikroanalyse er hentet fra *Kjemi 3KJ, Sudiehefte* (Brandt et al), Aschehough (2003), side 203.
- Opplysninger i periodesystemet: http://en.wikipedia.org/wiki/Chemical_element (sist besøkt 01.04.2009)

Kandidatnr.: _____

Skole: _____

Oppgave 1 / Oppgave 1	Skriv eitt av svaralternativa A, B, C eller D her: / Skriv ett av svaralternativene A, B, C eller D her:
a)	
b)	
c)	
d)	
e)	
f)	
g)	
h)	
i)	
j)	
k)	
l)	
m)	
n)	
o)	
p)	
q)	
r)	
s)	
t)	

*Vedlegg 2 skal leverast kl. 11.00 saman med svaret for oppgåve 2.
Vedlegg 2 skal leveres kl. 11.00 sammen med besvarelsen for oppgave 2.*

(Blank side)

(Blank side)

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
utdanningsdirektoratet.no